

3

לחלה, ושהיה זה העיסה הטעורה קבועה לחלה על כל עיסות שילוש מן הדמאי הטמא: עד שתסרה. עיסה זו ולא תהיה ראויה למחלל אדם שדמאי הקילו לתרום מן הטעור על הטמא ושלל מן המקור והקילו בני לחרום מן הרע על היפה. וחלת דמאי היינו הלוקח מנוחא משם הארץ ומאכילה לעניים ולהכניא, כדחנן מאכילים את העניים דמאי ואת האכסניא דמאי, וחלה שמפרישים

הדמאי [מפורש שם בס"ד] הלך בשאר דוכתי מחייב חלה דמאי במעשרות ונזאמו מיקון מניח להיות מפריש עליה וכו'. וכי מינח היי איתרמי שהפריש את החלה עד שלא עישר את הדמאי. זמנין דמיתרמי הכי. כההיא דאמר מאכילין את העניים דמאי. והסכן שאכל את החלה זקוק לעשר אם הוא עשיר עכ"ל. ונדחוק יא לפרש חתלם דברי הר"ב גם על דרך פירוש הר"ש. ולהרמב"ם נריך ישוב לקושי הר"ש דלא מנינו שנתחדו וכו' דנכסף ישוב מ' מהלכות בכוריה פסק דלא נחדו חלה במוחא לארץ אבל בכוריה לא. ומשמע דהיא דכ"ש בא"י דלא:

תוספות חדשים
הסם זקוק לזמורה הוא חלה אבל מ"מ נריך להפריש חלה אחרת קמ"ל כאן דפטור לגמרי והו' קולא (הרי"ו). וכו"מ מירושלמי ע"ש:

חידושי מהר"ח
כמו דעת הרי"ש רק שהרי"ש הקשה והיאך אפשר שיתקן חלה קודם חרומה ומעשר ומחרץ דומנין דאתרמי ומביא ראוי מהא דמאכילין את העניים דמאי וכו' והיאך אתרמי עכ"ל וגם לפי צ"ל דהקדוש האין אתרמי דהא על כרחך כשמאכיל לעניים דמאי או צריך להפריש חלה דפטור מלפרוש הרומה וכו' כי הוא ספק אבל חלה כדראי נחייב אצל חבר והיאך הפריש קודם חרומה אלא דאתרמו. אבל הרי"ב זקוקי בהסת למתניתין דאיירי דמאכיל לעניים כו' ואזי מן היין אין צריך להפריש חרומות ומעשרות רק חלה רק שבחלה עצמה יש חרומת מעשר ואסור לכהן לאכלו כך ובמצא לא נפטר עדין חלה העיסה שרובה להאכיל לעניים לכן מותר להפריש כשביל זה מותר חלוץ על זה בכל הקולות משלם והיינו ששים הרי"ב וחלה שמפרישין ממנה היא חלה דמאי פי' שהחלה היא דמאי כי יש בה חרומת חרומה ומעשר על חלה לעצמה: בא"ד ודארימב"ם צריך ישוב לקושיה דהר"ש עכ"ל. ואפשר לומר ששיירי שירש חבר את

תוספות אנשי שם
ולא קודם חלה דהיינו דמאי על קודם העלאתו שא"ל עוד לחזור ולקרות לה עם חלה בשעה שמשלים. ונראה דר"ע ממזי לה לאומר פירוש אלו היו חרומה על פירות אלו מעשיו ולכשימלטו דה"ל היו חלו אמר שיהיה חלה מעשיו לכשיסלים שיעור חלה דכנ"ג י"ל דהל קדושה חלה אפי' כשאבדו לעת השלמה דומיא למ"ש הקובץ כפי האומר דמ"מ נאומר מעשיו במקרה דשג"ל לענין דלא בעינין שיהיה השער קיים

מאות לפי שהיעקר אצלנו מה שזכר. חלת דמאי. ניטלה מן הטעור על הטמא ושלא מן המקור. ואמר עד שתסרה. חזרו על

מלאכת שלמה
וחלת דמאי היינו הלוקח מנוחא מעם הארץ וכו' כחז פי' זה נראה צעיר רחוק מאוד וכי מטום שיש על המנוחא הוא עוד ספק איתור אחר יהיו מקילים נה יומר מנשאר עיסות שאין בהן טעם איתור מרומה ומעשרות על כן נראה כענין דחלת דמאי היינו העטל עיסה מן הנחמוס שאינו נאמן להפריש חלה ומעשרו' כמו שאמרו במסכת דמאי הלוקח מן הנחמוס כולו הוא מעשר עטל כדו חרומה מעשר וחלה וכו' והיינו חלה דמאי כולומר חלה עיסה או

י כ ין תפארת ישראל ב ו ז

ז חלה דמאי וזה היא מושגה חרומה ורבו בה פירושים (א). ופסני"ד לא נשאר לנו לומר אחר שמרנו על כל האדדים חלה דמייירי שקנה עיסה מכוני דגם הנקנה ממנו נקרא דמאי והרי יש בעיסה זו ספק שחלה הכווי לעצמו עשהו וכבר הפריש חלתו או הרי הע"ה לא נחדו על החלה כמו שלא נחדו על ח"ג. ואמ"ל כרבינו קרנן אהרן דקך כבכילתה אינו חסוד חלה אבל חסוד למכור הטובל לחלה. ק' דמלמד דלא אשכחן כן ונ"ע דמאי רפ"ה ק' נמי גלה זה הרי העיסה הטעורה ודאי חייבת בחלה. וזהו כן היאך יפריש מהחייב על הספק פטור ואמ"ל דמייירי דגם העיסה הטעורה יש בה ספק אם הופרש חלה קשה מי ימדוד כי' ספיקות הללו זה מול זה דלמא ח' מהן ודאי וא"כ יפריש מעטפוט על החיוב או אפי'. והרי"ש ונושא כליו הר"ב ז"ל פי' דה"ק דתכר שיקנה מנוחא מע"ה ועשה חלה הכתר עיסה והרי פירות ע"ה עומאה נמלא עשיקה זו עמלא וגם ודאי חייבת בחלה. והא דקרי לה חלה דמאי לא כמו שהבין הרמב"ם שמסופק אם חייב בחלה רק ר"ל שהיא חלה ממנוחא ע"ה ולא נקט דמאי רק לנשמעין עומאה היא חופ"ה מפריש עליה חלה מעיסה טעורה. וחמוה גם פי' זה דכיון דעיסה זו ודאי עומאה טומאה ע"ה שאורפיין עליה חרומה [כנהרומ ס"ד מ"ה] וגם ודאי חייבת בחלה. דהרי החבר עשה העיסה. א"כ מנה הקילו נגה להפריש חלה ע"ה. ובתור חדשים פי' דחלת דמאי דמשמנוט היינו חרומה מעשר של דמאי שמסופק בו שחלה לא הפריש הע"ה מחנוחא זו חרומה ע"ה וממלא שהחרומה ע"ה הפריש החבר פטור מחלה או שחלה נכר הפריש חרומה ע"ה וממלא שחרומה ע"ה שפירש החבר מספק חולין גמורים הוא וחייב בחלה ומדמפריש החבר חלה זו יפריש מחיוב כו' הפטור. ואמ"ל דמייירי דנעיסה טעורה נמי יש בה ספק מיוד חלה כושי הגי' להרמב"ם דמאן מפייס שיהיו כ' הספקות שקולים בשוה ודלמא ח' מהן ודאי חייב וכו'. ודאי פטור. והו' חמה דכנהרומה קמח אני צמומי תמכתי על הגאון חוס' מדעים זוק"ל והחיגעתי לישוב דבריו דמייירי דהע"ה הטעורה והעמאה שניהן מחרומה מעשר ח' הן ושניהן על אותו הדמאי חלה שזה נעשה בטעורה וזה בצומאה וממלא שספק שניהן שוה. אודם שהחלה דקשיטתה לדרדקי האיר ד' עניי וראייתו כי נדוחה היא ובמחמ"ד הגאון הגי'ל כד נייס וקריב אחר לאח חלה דכיון דלוקמה למשמנוט דכל העיסה הטעורה היא חרומה מעשר ח' כ' חקורה לכהן לאללה א"כ מנוחא למה יפריש עליה חלה כלל הרי הגלגל שיפריש עליה החלה חקורה לאלילה:

משנה ראשונה
והיינו צעיריה שהיא טובלת יום כלותה ששטט פי"ד דט"י מ"ג. והדר אמר להיות מפריש עליה והולך כו' מלמא אחריתא היא שחש בא להיות מפריש ממנה והולך על עיסות דמאי עמא מפריש וכו' כפי הר"ב. ופי' זה דמק עומא בלשון ממיני' ובס אינו ענין זה לזה. וירשף כבר מני לה גמ' ע"י הדיא. ודאי דברי רבננוטו יש לפרש בפשיטות דעיקר מחתי' ודאי אחיה לאשמועי' דין חלה דמאי שמתמיה להיות מפריש עליה והולך כפי הר"ב. והא דנריך למתני ברש"א עטל כדו חלה לעשותה צעירה מתקנת חכמים היא כשמתי העיסה כולה בטעורה להיות מפריש והולך עליה פי' למוש שחלה עמאה העיסה והטמא חלה. שיצטרך

לדף דעיקר חלות הקנין בנוף הדבר א"א כ"א אחר שיצוה לעולם ועקרו הוא ע"י השטר והשטר אינו בעין עכ"ו אמרי' כיון דגמרי הקנין למכרע קאי אף לאין השטר בעין כשנצלו לעולם והיא לענין זה. ואולם לכתב הרמב"ן דלא מני מעשיו כשג"ל כ"א שלל ויכל לחזור בו קודם שחלה לעולם אבל השטר נריך שיהיה בעין כשעה שחלה לעולם א"כ כ"ה כאן וז"ע (מהר"ש-א): ו' חיישי ר"ה לדחות מפריש בו ובאותו היתקון מניח בו. וקשה הא מטום דמאי ח"ל למקן רק ממ"ע ותמ"ע אף של חלה לא בעי מוקף. וז"ל דעמא דעת הרמב"ן כ"ג מה"מ ח"ב שהלוי אינו מפריש ממ"ע חלה מן המקור ורק ישראל חרומה ממ"ע חרם שלל מן המקור ע"ש. וכלי כפי"ד דחרומות מ"ה דמייירי כשנחלל חרומה כ"ג מה"מ ח"ב שהכהן מתקן שהוא בעלים של החלה ולכן אף כשמי"ע צד מוקף וכן דמאי הקלו (מש"י): בא"ד ודארימב"ם צריך ישוב כו'. וע"ד דמ"ל דמאי דהנה אינו ר"ל זקוף דבר הקנה

תפארת יעקב ברו אמת א דלא אשכחן כן בו. עיי ענין פ"ב ע"ה ויחוס' לחלה לא חיכמ' ליה כו'. משמע דגם הארץ חסוד חלה. וע"ש כר"י והר"ש. בא"ד ונושא כליו הרי"ב פי' מ"י"ע נסם הר"ש וכתוב הר"ב. בא"ד א"כ תמוה למה יפריש בו. כדו שזול להסיקה חתה כשג"ל ונע"י מהנה ראשונה שכתב שנכרמ"ס לא נוכר שחלה לסיף חרומה

ציונים
ז' ישראל בל"ח פ' ר'
ישמעאל דע"ו ס' ע'

תוספות חדשים

ו' וכ"ב ר"ה עד
שחמרה בו וחלה
דמאי היינו הלוקח בו
ע"ל וכ"ב מהרש"ח
ז"ל פירש חלה דמאי
מחמת מעשר על דמאי
שכר כן כיון שאינו דמי
מחמת ומ"כ להפריש
מחמת חלה וכן מעשר שני
שכר ישראל דק"ל מ"ס
לר"מ דק"ל ממון גבה
הוא כדליתא בנפיקס דף
ג' ע"ב ונקטה דף ח' אכל
במעשר שני על דמאי היו
סקק ק"ל

חידושי מהרי"ח

פ' הארץ החלה או
העיסה בשלמא על החבר
הוא חזקה שאין מציא
מדבר דבר שאינו מתקן
אבל ע"ה ודאי אם היה
שואלים ממנו אם הפרש
הוא נאמן אבל כן שם
פ"יון לא הפרש ע"ה
והיה ברעמו להפריש
אח"כ כי חובר אמרין
אפי' מה בו ביום חזקה
שאינו מתקן דבר שאינו
מתקן ק"ל

תוספות אנשי שם

מ"ה חלה דוגמת נקטת
ור"ל עיסת שיש כן ספק
ענין משכחו על ענין חלקן
או לא וחדש דל"ג י' ש'
יחוד לשון רב דכ"ב
הנכ"ס שכתב ד"ה
שכחו וכו' ספק אם
הייתה י' והל"ל בק"ה
ד"ה שכחו דמאי חלה
היה נוסף ק"ל בח"מ
לשון דל' חקיקו חלה
דמאי היכי משכחו לה
כ"ה מ"ה אכנה יח"ל
שהיה ספק וכו' (ש"ל)

תפארת יעקב

טמאה וע"י רמב"ם ר"ש
פ"י מהרוממות דהא ענין
אסור כהנהגה של בני וכו'
שלא הפרש חלה היו ענין
ואולי כיון שאפשר ממנה
חזו"ט א"כ מותר
ליהנות ממנה ונ"י רש"י
ענין מו ע"כ ד"ה
מדלוחיה ע"ש חז"ק
ומ"ש או מוכן משום
דקמשתריה ליה לא
הנח"ל והא דליתא
לפסור למטר ענין היינו
משום שלא יצאה מח"י
דבר שאין מתקן ומש"ה
מותר למכור לנכר לנכר
כדמאי פ"ה מ"ח ועו"ד
ס' ה' ספק ו' ונ"טו' שם

ז' בסוריא פי' הר"צ ארלות שכבש דוד ואינה קדושה
כקדושת א"י וכן פירש נכמה דוכמ' וטעמא מפרש
צירושלמי דק"ס פ"ג לפי שהיה דוד מנחם כפרי א"י
ומכבש ספרי חוזה לארץ. אבל אילו כבש כל ארץ כנען
לגבולותיה ואח"כ כבשן היה כבשו
כמו צ"ח לכל דבר. ומפרש
הרמב"ם בפרק ראשון מה'
תרומות כיון שהיה מלך ישראל
וע"פ צ"ד הגדול היה עושה
ש"י הוא מכבש מלך ישראל או
נביא מדעת רוב ישראל בחימה
ארץ שהיה ואם יחיד או שכבש כנען אפי' בארץ שנמנה לאנדרהם אינה נקראת א"י כדי שיהנה בה כל המזומ: והר"י

פירוש המשניות להרמב"ם
במעשרות אלא למי שלקט אותם פירות מקרקע שלו ואחחרת
וכיארנו טעם בזה ואומר בכאן שאם היו ישראל וכו' שוחפ"י

מלאכת שלמה

מה מספק דשמא לא הפרישה ע"ה הא לימא דמי היכי דל'
נחשדו עמי הארץ על תרומה גדולה הי"ן לא נחשדו על החלה
דמיתין כתיבה ורבינו שמשון ז"ל ח"ך דהכא דהכא שנתנה
מ"ה והאכלי הלוקח מאותה חבואה לאכילה דמתן מאכילין ס' ח'
הענינים דמאי וכו' ובשפתיהו חלה וממנה להכהן עשיר לר"ך הפס'
להפריש אותה חלה ומותר להפריש מעשרותי' מן הרע על היפה
ועוד הארץ ונלמדי לטובו וממתי אף שם הכר משנה פ"ה
דמסקא דמאי הלוקח מן החמור וטול ממנה תרומת מעשר ומה
ומוקמי' לה בנחום העושה בטומאה דכיון דמסיד אהא חשד נתי'
אה"כ* ועוד י' דרך אחרת כגון שלש ע"ה קב קב דפטור מן החלה
ואח"כ נאטרפו ככל דע"ה דילמא כיון דלא גמיר לא חייב לנידון
כל ומלמד חכם אפי' לי' ליתעש ע"ל ז"ל ורבינו שמשון ז"ל ע"ה
ראי חלה שהצ"ח כגון פירושו דממתי' דהכא שקלא ועירא דליתא
צירוש' החס פ"ה דממתי' ע"ש שהח"ך הוא ז"ל ור"ע ז"ל מספק
בפירוש חלה דמאי היכי משכחו לה מה שפי' הר"ש ז"ל מפני
שהרמב"ם ז"ל לא פי' בו דבר אכל ברישא דממתי' חספ' פי'
הרמב"ם ז"ל מפני שפי' הכר רבינו שמשון ז"ל רחוק מאוד ע"ש
אכן גם דנכ"ס בחיבורו ספ"י מנזחר קל' יומר: ז' ישראל שר'ו
אריסין ל'עובדי כוכבים בסוריא. צירוש' מפי' לה ר"י
דנחמיות בני אבות מיירי דהיינו שקבלה אביו צ"ן ענדא בין לא
ענדא צ"ך וכן כרו"ן לשנה ובנו יחד כהנא הוא דכיון דקיימת
ה' הגו"ה: ונ"ד' דבזה יחזיקו חוה שכתב בחו"ט י"ס והרמב"ם ז"ל צ"ד יטוב וכו'

י כ ין תפארת ישראל

שמה למכרה לישראל עשאה ומדלח חייס אלפני עור לא חתן מכסול
לא הפרש חלתו ולפיכך החזיר שלקח העיסה חייב להפריש חלתו
מספק. אבל מדעיסה זו טמאה היא דכתיב לא מהר בטומאה להטיל
קלמך מנה שאם יש לו עוד עסק שעשאה הכומי בטומאה כגון עטבל

משנה ראשונה

בכא לתקן חלה זו להפריש עליה ח"מ ומע"ש יכול להפריש מן הטבור
על העומא וכו'. ולכאורה משמע שבה עשה להפריש מעשר ודאי על
הדמאי. ולפ"י ז"ל דכ"ה דכ"ה להפריש אכל תרומת מעשר זה ומעשר
שני זה לא יכלנו עד שיוצא עליהן תרומות ומעשרות כדון מורס מודאי
על הדמאי כדמתן ספ"ה דממתי. ומ"מ אינו מיושב דלכתי' אמאי שרי
הכל לכתלה וההס לא שרי'ן אלא דיעבד דלמח מחיוב על הפטור
מפריש. ובשלמא לענין מוקף וטבור על העומא ורע על היפה דשרי
לכתלה דממתי משום דממתי' נודאי נדיעבד היו תרומה החירו
דממתי לכתלה וכ"כ הר"צ בזה"ה פ"ה דממתי מ"ג אכל מחיוב על
הפטור דנבי ודאי אפי' דיעבד אינה תרומה אמאי שרי'ן דממתי
לכתלה. ואפי' מדממתי על הדמאי לא שרי' החס לכתלה דלמח הוא
מעשר והא לא. אלא שר"ח"ה סה"ש כבש לענין שלח מן המוקף דשרי
הכל בחלת דמאי אפי' דממתי גופיה אסור כדממתי פ"ק דחולין וכו'
ע"ש. ולא באר טעם הדבר וכו'. והרמב"ם מפרש חלת דמאי
העיסות שמפריש עליהן ספק אם הורמה מהן חלה או לא ע"כ בתנור.
וראה שאין כוונתו שיקט מע"ה דודאי לא נחשדו על החלה. אלא ספק
מפני' עד אומר הורמה החלה ועד אומר לא הורמה או אפי' מרי ומרי
דאי ספק מעלה. והא דקרי ליה דממתי שרגלי התמא לקרות ספק מתוקן

טוב ר"ן גמליאל
שפתיהו שמי חלו
שפתיהו טמאה בטומא
פ' שאלה משכחו
צ"ב חלה אחת
למעשה דלמטר
פ' חלה אחת ואין
פעולה ארץ העמיני
לחמ' וכו' לא: או
ר"ן גמליאל: ד'
ממעשרות ושיעור' ד'
ר"ן ארבעה ד'
חלה אחת ואין
שהעיסה כקול'
המלך רשע הלכך
פ' חלה אחת ואין
ולא לענין חלה: ו'
שהחלה על כיוצא
אחת: ויחמנה לכה

בפרק מ' מארץ סוריא
לדעתו כמו א"י ב'
התורה במעשרות
והתורה חייב במעשר
כדפי' חלק בו כמו
שתי חלות בסוריא
מדי' חוצה לארץ
הייתה כמור שהוא ח'
טמאה לפי שהיא נ'
חשכה חזרה חלה
חזר במקומות כי

ע"י נאמריה כד'
המקל במסכת דמא
ל' היכי דל' יפטר
פ' חלה במעשר
ל' חלק. ור"י ו'
צירושלמי צ"י במחל
קסור ר' אליעזר ו'
לעובדי כוכבים א"י
שיעורו ז"ל וראה
ד' אליעזר סבר ש'
ארץ ישראל ומעשר
לא שמי כבש ולא
בסוריא. דק"ן מה'
מזבירים של ארץ י

ועמ"ש פ"ו דלמל
הקרקע שם של י'
חלה בסוריא א'
אומר חלה אחת כ'
ממעשר ושיעור: ו'
כ' חזרו לנהוג נ'
דכל העושה צ"ן ק'
וקמ"ל מנה דלף.

עשו סוריא כ"ה ו'
דלר"מ מעטס קנס
ישחקו בסוריא ע'

מקור חיים ומגן אלק

קונטרס שר האלק מרבינו הגאון וכו' רשכבה"ג
מוהרר יונתן זצוק"ל בעהמ"ס או"ת וכו', וספר
מגן האלק חידושים על הלכות פסח, וקונטרס
שם חדש על דיני הדש, וקונטרס עשרים גרה

חיברו הרב הגאון וכו' רשכבה"ג מוהרר
אריה לייב זצוקל בהרה"ג וכו'
מוהרר משה זצ"ל אב"ד ורי"מ דק"ק פלאצק
בעהמ"ס

- (א) מלא העומר פי' על המורה וממש מגילות
- (ב) קומץ המנחה דרשות על המורה
- (ג) שיורי קומץ המנחה דרשות על סדר הזמנים
- (ד) ברכת השיר על הגדה של ספח
- (ה) שמחת יו"ט על מסכת ביצה
- (ו) אילת אהבים על מסכת כהובות
- (ז) אילת אהבים ח"ב
- (ח) גרש ימים על מסכת גיטין
- (ט) מעייני ההכמה על מסכת בבא מציעא
- (י) פני אר"י ליקומי הפ"ס
- (יא) פני אר"י ח"ב
- (יב) פני אר"י ח"ג
- (יג) חידושי מהרא"ל על הלכות שמיטה וסמיכות וכו' מס' שבת
- (יד) חידושי הלכות בב"ח ותערובות
- (טו) יין המשמה על הלכות יין נסך
- (טז) חידושי מהרא"ל על הלכות רבית
- (יז) מיב קידושין על הלכות קידושין
- (יח) גמ מקושר על סדר הגב
- (יט) מיב חליצה על סדר חליצה
- (כ) מקצוע בתורה על הלכות הלואה
- (כא) יעלת חן שו"ת השייכים למסכת כהובות
- (כב) משיבת נפש שו"ת באו"ח יו"ד אהע"ז
- (כג) משיבת נפש ח"ב כהנ"ל
- (כד) שו"ת מהרא"ל, שו"ת בד' חלקי ש"ע

נדפס פעם ראשונה ע"י הגאון המחבר בשנת שאל"ן ודורשין
ופעם שנית בשנת תרט"ו, ונחסר הרבה ענינים,
ועתה נדפס בשלימות בעזה"ה:

חידושים וביאורים על הלכות פסח וחידושי
מס' בריתות, ולתועלת התלמידים
נדפסו הנהות על כל המנינים במ"ז ומג"א וכמה
יגיעות יגע הרב המחבר עד אשר העמיד כל דבר
ודבר על אופניו, כמוהו לא היה לפניו, כאשר כל
איש מבין יראה בעיניו:

חיברו הרב הגאון וכו' רשכבה"ג מוהרר
יעקב זצוקל בהרה"ג וכו' מוה'
יעקב משה זצ"ל אב"ד ורי"מ דק"ק ליסא
בעהמ"ס

חוות דעת על יו"ד
קהלת יעקב על ה' אישות וה' קידושין
בית יעקב על ה' ומס' כתובות
תורת גיטין על ה' ומסכת גיטין
נתיבות המשפט
נחלת יעקב עה"ת ועל מסכתות
מעשה נסים על הגדה של פסח
פי' על המש מגילות
סידור דרך החיים

נדפס פעם ראשונה ע"י הגאון המחבר בשנת
נפלאות, ועתה נדפס בהנ"ה מדויקת,
חזקת מהמק"ח שהגיה הרב הגה"צ מוהרא"ב
זצ"ל:

זאת לדעת שכל מקום שגרסו בחידושים או
בביאורים ליון כזה * נזכר על דין מחודש שלא
נמלא בראשונים ואחרונים רק המחבר המלאם בשלפול
וכברא:

195 5. 10. 1917

חידושים אורח חיים הלכות פסח סימן תנו מגן הארץ סח 135

לעמו של כ"ח. ומ"ט דהוה ברכה שאינה לריכה גם זה לא הנהיג דכיון דהנשים חייבין להפריש ממה שקנו ונחמיהו להפריש חלה מאי צ"ח בזה ברכה שאינה לריכה כפי כיון שקנו עגל פשיעה שמחוייבים להפריש לעמו מי שאין לו בנד ד' כנפות וקנה בנד ד' כנפות אף שבאין לו פטור מניית חנו יתנה בנד ברכה שאינה לריכה אדרבה הנשים שמכתיסין לעמן לכלל חייב להפריש חלה הם מן המעדרין לאחר מלוא ומעין זה לברכה ש"ל. אלא דאיכא למיבטי מהא דבפ"ה דדמאי משנה ה' שאין אדם רשאי למכור עגל אם לא לאורך ח"כ א"ך מוכר הנחמות עגל.

מיוכו גרחה דעעמא משום חשש חקלה וכלן שמוכר לנשים כדי להפריש לא טיך חקלה וגם זה ככלל לאורך הוא ומכא מוכה ג"כ כיון דמשמע דלוי לאו משום חשן חקלה הם מוכר למכור עגל וכן מחיר ר' יוסי למכור ודאי עגל בדמאי פ"ג משנה ג' ובלבד שידיעטו וזמאי יוכל למכור הא נחמיב בדמשק חלל המוכר חלה דודאי הא ליחא דכיון דהקונה מפריש לא איכפא ליה למוכר ועוד מה יעשב הנחמות העני אחר שהנשים מסדרין ליקח חלה ח"כ אם לא יוכלו להפריש ממש שיקנו יושבו לעמא ולא יקנו ממנו כלל וגם הוא לא יעשב העיבה ולא יבא חיוב החלה כלל. דלוי מה שמוציא הנשים לחלה המלוה שפריש כל חטה חלה מן המלוה זה ל"ע דכיון דלשם חלה יכולה לפטור כל המלוה בברכה אחת דהא אפילו לכתחלה לא בני מוקף ונראה דגם כזה יש ללמוד וכו' דאפשר דמשע ברכה שא"ל לא טיך רק בחדם אחד שצורך בני פעמים על דבר שיכול לצרך פ"א אבל אם הברכה שבדרך היא שמתן רשות לאדם אחר לעשות ג"כ מזה וז כיון שע"פ האדם עושה המלוה כפי האדם שפירש חלה ע"פ עושה המלוה עובד וכיון שעושה המלוה לא מקרי ברכה שא"ל כפי היא עושה המלוה במתן המקלה לא טיך ברכה שא"ל כפי היא מקיימת המלוה עושה החיוב של העיבה וחטו אם הביאו לשוועת אחד שני עופות לא יוכל ליתן לאחר עוף אחד משום ברכה שא"ל וכן משמע לעיל סי' תל"ג סעיף ג' דיטעוד מבי ביחו שיפגעו בברכה של בע"ה ומשמע לכאורה שאם צורךין ולא שמתן הברכה מצדיו לעמא והך דה"ח' הכח שם שאין לצרך שני פעמים על מלוה אחת היינו משום דבדיקה חובת גזרה ונחמיב לבדוק בכל ההדורים חלה בחלה שאינה חובת גזרה רק חיובן הלאו"כ אם בע"ה מחקן מקלה ומשלה לאחר לתקן מקלה כל אחד מצדו על שלו שברי כ"א עושה מלוה לעמא ואין זה בנד ברכה שאינה לריכה וכן משמע בבבב"ה דף ר"ג בבבב"ה לפיכך ב"ה לאו אומרים כ"א מצדן לעמא ובה"א אחד מצדן לכולם ומפרש משום ברב עט ומשמע דמשום ברכה שאינה לריכה אין קפידה אף שאלה יכול לצרך לכולם ואין לדחוק דשם כל אחד מחייב בברכה ומה יולא בזמן הוא לפי שהוא כמולא מפי דהא ליחא דפשיעא דבזמן לא טיך ברכה שא"ל שברי עונה בכל הברכות אמר אף בזה שאינו מחייב כלל וח"כ תקפו למע יבדכו כולם הא ה"ל ברכה שא"ל חלה ודאי צכ"ג שמתחייב בדבר לא מקרי ברכה שא"ל שברי החיוב עליו לצרך וח"כ בחלה נמי כיון שאין כראשונה מפרש ממה שזו מפרש כ"א מלוה בדידים עבד וכו' דלעין נהגין ששנים מצדבות על כל מלוה עשה המזון גרמא אף שבערות נגמרי אף דלא טיך וליזני כלל וכמ"ט החוס' סוף ר"ס דנשים סומכות רשות ויכולין להקבל עליהם חיוב ביארו מחייבין ח"כ כ"כ דיכולין לחלק העיבה וליתן לכל אחת שחוקן חלקה :

א"ר לעשות חקלה זו וע"כ ס"ק א': (ז) ונחמיהו א"ר ליקח חלה מכל אחד ואחד א"ר י"ג עשה חתמה ויקח ממנו ג"כ על אותו שנחמיהו ואם מכר מאה אמה שחיבת בחלה ושל ממה על האחרות [הגהות מיימוני פ"ג ומדעי ר"פ חלו עוברין וב"ה בשם ה"טפסה פ"ק דביניה]:
ב הלש עישה בי"ח של פסח ו לא יקרא שם לחלה עד שרואפה

ביאורים

76 ב ונתעברו . ובראה דלש לקח המלוה. ולא הפריש ממנו חלה ועירבן וחולקן והניחן בשני כליס או בתיבה אחת

שחלוקה במחילות ונטל חלה ממקום ה' בכלי אחת הוי המלוה המוחזק בכלי אשתי כמו שנחמיהו מקלה חקלה מהן חלה ומקלה בלא לקח מ"ט ח"ה דלוקח המלוה מהם משיבא ה' שילובו ביחד אף שהן מונחין בכלי אחרת נפטרו בחלה שלקח ממקלה המלוה המוחזק בכלי הא' דלא בני מן המוקף בזאתו שילובו ביחד ואפילו מחשב שלא יפטרו המלוה המוחזק בכלי הב' לא מחבי כיון שבלאות מעיבה ה' כדמשמע קמא ב"ד סימן ט"ו ב"ה ס"ק ב' ובש"ך ס"ק ד'. וכן נראה מסבב"ל דלא מחבי דדוקא בתרומה דל"ך לומר צפירות או לחשב בשעה שהורה שיהי' התרומה מזה ע"ו ובל"ה אין תרומתו תרומה ומש"ה בנין מן המוקף ע"כ מחבי ב' מחשבה שלא לפטור רק מה שמחשב עליו משא"כ בחלה מעיבה שילוב ביחד דל"ך מן המוקף. וע"ה דל"ה לחרוס מזה ע"ו רק כיון שקורא עם חלה ממילא נפטר כל העיבה דהא היה ל"ך לחשב להפריש מזה ע"ו או היה ל"ך להיות מן המוקף כמו בתרומה. ועיין במדריי כביא הכרם סר"ן והרא"ש הביאו ב"ה כיון יוסף דל"ה כלל להפריש בחלה מזה ע"ו בשני עיבות ואפילו למחן דמחיר ל"ך דוקא ל"רוף של דלא יעשה כעיבה אחת וכן הוא דעם החוס' גודס. אלאח דאין חלה דומה לתרומה דאפילו לידון דקו"ל ב"ד א' שג"ו דיכול להפריש מזה ע"ו בשני עיבות מ"מ בשיסה ח' כיון דאין ל"ך מן המוקף ע"כ שאין ל"ך לחשב להפריש מזה ע"ו רק דממילא יפטר כל העיבה שילוב ביחד וח"כ אפילו אם מחשב בשעת קריאה עם חלה שלא לפטור מקלה העיבה דומה למחשב בשעה שקורא עם חלה שלא לפטור כל העיבה דלאו כלום הוא. אמנם ב"ד סי' טכ"ד בע"ז א"ק י"ג ובש"ך ב"ה כ"א משמע דמחי מחשבה שלא לפטור כל העיבה ע"כ כפי"ס מהא דסימן ט"ה בע"ז סעיף קטן ב' משום דלחזו לגרום ברכה שאינה לריכה וכמ"ט הב"ח ובעטל דמחי. ומ"מ אין לעשות כן לכתחלה. ועיין ט"ז סעיף קטן ב' דבמהלח ח"ה כשנשחיר פתוח זכשיעור ל"ך לצרך בכל בשעת הפרשה לייסה אחרת עכ"ל. ולפענ"ד אין ל"ך טעור חלה רק להתחייב בחלה אבל בשעת הפרשה כשנחבל או נאבד מקלה אין ל"ך טעור חלה :

ג ילוש עיבה וכו'. ואם אין בשיסה טעור חלה ל"ך לירוף של. ואלף דבש"ך סימן ט"ה סעיף קטן ו' משמע דאין ל"ך לירוף של. נראה דמ"ס הוא וכו"ל ולא ל"ך רק לירוף כלו וכו' ע"ס: מוהנין

יעור דמלינו במגיב דף ע"ו ע"כ דהחירו סמיכה שנראה כעובד עבודה בקדשים לעשות נחם רוח לנשים וח"כ ב"ס דיש להחיר מאחר שנהגו ליעול חלה בכל ע"ס. ועוד דאע"פ אם יש לאחד בני עופות לא יוכל ליתן לשני שומעים להחוט אמו יומא דבכס"ג מקרי גריכה שא"ל או אם ירצה להחוט אחד בעלמו וליתן אחד לאחר ואי בעיין לומר שברכה שא"ל מקרי אפילו בשתי עיבות זה ל"ל ללמד וכו' על אונסנו ומ"מ ודאי בכך לחס שכתבו הט"ך וע"ו שנהגו בחמיכה ודאי אין לנהוג כן רק בפסח אין למחוט בידים לפי שרגילין ליקח חלה בכל ערב פסח ובפסח יחבטלו לגמרי מן המלוה :

לא יקרא עם לחלה כו'. משום שאינה רשאי לאחוסה ואם יפריש ע"ה יעבור עליו אט"ג שאינו שלו ע"פ אי בני מיתשיל טלה כ"כ הר"י ונכאן דייק דקו"ל ברכה בחופה מ"מ לגול שאינו לוקח דלמריקן הואיל אי מקלעו ליה אורחים חוי ליה דהא קו"ל כ"ל חליעור ובה דבפסק ר' והר"ן הקשה עליו דבדקדושין מפרש דסליגי בטובת הנאה וח"כ י"ל דעעמא דר"א משום דטובת הנאה ממון ובחדושי המחזי ליישב ע"פ מה דחיתא בגדדים דף פ"ג ע"כ בזמנא קונס כהנים וליים נהנין לי יעלו בע"כ ומקסי מסיפא מאמר כהנים וליים חלו יעלו אחרים אמר דב הוכעס לא קשיא הא רבי הא ר' יוסי בר יכודע דהיא הנוגב עגלוג של חצירו וחלטו משלם לו דמי עגלו דברי רבי ר' אבא

ספר

עצי ברזשים

כולל

שאלות ותשובות חדשים ובאורים

על

שו"ע יורה דעה

מאת

הצעיר שבבכחונה שלמה בהרב המופלג בתו"ו וכ"ו מוה"ר ישראל משה הכהן ולהיה
מו"צ בתוך עיר ואם בישראל פ"ק ווילנא המעטירה הי יכוננה.
(בעל המחבר הנרות החדשים על כל הש"ס ויוד הנקראים בשם השק שלמה, וספר שו"ת בנין שלמה)

ווילנא

בדפוס האלמנה והאחים ראם

שנת תרס"ג לפ"ק

מהדורה חדשה ומתוקנת
תשע"ח

מחבר: הרב ישראל משה הכהן, מו"צ בתוך עיר ואם בישראל פ"ק ווילנא המעטירה הי יכוננה.

תשתכח לא שייך בזה, דכשביל זה לא ישתכח לגמרי רק שיבואו לזלזל בה:

ועוד, בראשית הגז דהיא נמי חובת הגוף, אך דגוזה"כ הוא שאינו נוהג רק בא"י לדעת ר' אלעאי, וכן נוהג עלמא כוותיה (פולין קלו, ג), למה לא תקנו שיפרישו גם בחו"ל ולא תשתכח מצות ראשית הגז גם בא"י. וכן קשה מזרוע ולחיים וקיבה דכתב הרמ"א בהג"ה ביו"ד סי' (פ"ט) (סי' ס"א סעיף כ"א, ע"ש) דג"כ אינו נוהג בחו"ל. ומיהו יש ליישב ודו"ק:

7 בדברי המקו"ח דלא מהני מחשבה שלא לפטור חלק מהעיסה

ב. וכעת נחזור עצמינו לדברי המקור חיים שהבאתי לעיל, דס"ל דאם הפריש חלה מעיסה נפטרות כל הלחמים שנעשו מעיסה זו, ואפילו הם מונחים בעיר אחרת, ולא מהני מחשבת הבע"ב שחישב שאינו מכויץ לפטור אלא לחם אחת כלבד"ה.

והנה הגאון המפורסם המנוח מו"ה ישראל איסר זצ"ל שהיה מגדולי רבני המוצ"צ דפ"ק, העיר על דברי הגאון כעל מקור חיים מהמשנה דפ"ד דחלה משנה ו', דתנן שם נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה לעשותה

כחובת הגוף, ולכן תקנו חז"ל להפריש חלה גם בחו"ל. משא"כ תרומה דמפרישין מן התבואה, נראה לכל שהיא חובת קרקע. אבל דברי הרמב"ם תמוה. ומש"כ על זה הכ"מ שם דכן הוא בפ"ד בככורות (כז, ב), כ"ז תמוה מאוד, דהא דברי הש"ס דככורות הובא שם ברמב"ם הלכה ח', אבל שם ענין אחר הוא, דברליכא כהן קטן או כהן גדול שטבל לקירוי, וישתכח מצות אכילה חלה לכהן, לכן תקנו להפריש שני חלות, חלה אחת צריך להפריש ולשורפה באור, וחלה השניה לכהן גדול אף שלא טבל לקירוי, דאיך בה קדושה כלל, ולא באה רק שלא ישתכח מצות אכילת חלה של כהן, ואינו ענין לעיקר מצות הפרשת חלה בחו"ל להל"פ:

ואכן קצת נ"ל ליישב דברי הרמב"ם ז"ל, די"ל דס"ל ג"כ כטעם התוס' משום (דמכיו) [דמחזין] כחובת הגוף, אך דהיה קשה ליה דמה בכך דמחזי כחובת הגוף, מאחר דבאמת הוא חובת קרקע, ומאי קלוקל יכול לצאת מזה. ועל זה הוצרך הרמב"ם לתת טעם, וזה דכיון דמחזי כחובת הגוף ולא יפרישו בחו"ל יהיה מילתא דתמיהה, ויזלזלו בה גם בא"י, וישתכח תורת חלה גם בא"י. כנ"ל לדחוק, ליישב דברי הרמב"ם ז"ל. אבל לא נח דעתי בתירוץ זה, דלשון כדי שלא

◆ בשולי הבנין ◆

תלט. עיין ערוך השולחן יו"ד סי' שכב ס"ט, שעמד בזה, וז"ל: "ומדרבנן חייבין בחלה בכל מקום אף בח"ל, והטעם כתב הרמב"ם בפ"ה דין ז' וז"ל מפרישין חלה בח"ל מדברי סופרים כדי שלא תשתכח תורת חלה מישראל עכ"ל, וזה שלא חששו לזה בתרומות ומעשרות, י"ל משום דבשם יש עכ"פ חיוב מן התורה בא"י, וממילא שלא ישתכח, אבל בחלה ישתכח לגמרי כיון דאין שום חיוב מן התורה גם בא"י, וכיון שהוצרכו לתקן ממילא דתקנו בכל מקום גם בח"ל. ועוד דתרומות ומעשרות אינם אלא בבעלי קרקעות שאינם מצויים בח"ל אבל חלה הכל אופין לחם [ובתוס' בכורות כ"ז א סד"ה פסק יש סברא זו ע"ש]. ואף על פי שבגמ' שם לא אמרו סברא זו רק על חלה השניה כמו שיתבאר, מ"מ פשיטא שגם על עיקר חיובא דחלה שייך סברא זו".

תמ. ועיין שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' קיז שהאריך טובא בדין מכויץ שלא לפטור גבי תרומה וחלה.

בטהרה להיות מפריש עליה חלת דמאי עד שתסרח, שחלת דמאי נטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף, עכ"ל המשנה. שם והרי שמעינן בהדיא מהך משנה דיכול להפריש מעיסה אחת כמה פעמים על עיסות אחרות, ולא הוי מן הפטור על החיוב. וע"כ הטעם משום דאינו מכויץ לפטור עיסה זו, ואין דעתו רק להפריש ממנה על עיסות אחרות:

ואכן לענ"ד אין מקום לקושייתו בזה, וכמו שאבאר בעו"ה. דהנה בפירוש חלת דמאי דמתניתין, נחלקו בו הרמב"ם ז"ל בפ"י המשניות והר"ש ז"ל, דהרמב"ם ז"ל פירש דהחלה בעצמה היא חלת דמאי, דהיינו שלקח עיסה מע"ה וספק אם הפריש ממנה חלה או לא. ואכן הר"ש ז"ל שם במשנה תמה על זה, דהיכן מצינו דע"ה נחשדו על הפרשת חלה, והלא לא נחשדו על תרומה גדולה משום שחטה אחת פוטרת את הכרי מה"ת, וגם הוא באיסור מיתה, וא"כ גם בחלה לא נחשדו מהאי טעמא, דחלה נמי אין לה שיעור מה"ת, וגם הוא במיתה, דטבל הוא במיתה בין שטבול לתרומה ובין שטבול לחלה. ולכן פירש הר"ש, דחלת דמאי היינו חלה שהורמה מעיסה שנעשית מתבואה של דמאי, שלקח תבואה מע"ה וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה, ואותה החלה אסורה באכילה לכתן מחמת שהיא טבולה לתרומת מעשר. ופירוש המשנה כך הוא, דכהן שיש לו לחמים הרבה והן כולם חלה שקיבל מישראל חבר, והם טבולים לתרומת מעשר, יכול ליטול חלה מעיסה שלא הורמה חלתה [ואותה העיסה הייתה טבולה לתרומת מעשר] כדי לתקן את העיסה, ויתר העיסה מניחה להיות מפריש עליה, וה"ל תרומת מעשר על החלות שיש לו שהן טבולות לתרומת מעשר,

ויכול הכהן לאכול החלה על סמך העיסה עד שתסרח. ונמצא לפי פירושו [ד]לא מיירי מתניתין מדין הפרשת חלה, רק דמפריש מהעיסה תרומת מעשר על החלות שיש לו. וא"כ לפי פירוש הר"ש אין מקום לקושייתו כלל על המקור חיים:

וגם לפירוש הרמב"ם ז"ל דמפרש דחלה בעצמה היא דמאי ומפריש חלה מעיסה זו על עיסות אחרות, ג"כ לא קשה כלל, דחלת דמאי שאני דהרי הקילו בה ליטול מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף (כמבאר במשנה ט, חלק פ"ד מ"ו), ואף שמוקף הוא מה"ת, ה"נ הקילו בה ליטול מן הפטור על החיוב. ואכן יש להקשות על תירוץ זה, דא"כ הו"ל להמשנה להזכיר גם קולא זו דניטלת מן הפטור על החיוב.

ואכן בלא"ה יש ליישב, דשאני התם דעושה עיסה זו כולה לחלה על עיסות אחרות שיגלגל מכאן ולהבא, והלכך בפעם הראשון שמפריש ממנה קצת לחלה על עיסה אחרת לא שייך כלל לומר דשאר העיסה נפטרה מחלה ונעשה חולין מתוקנים, דהא לא כיון כלל לפטור אותה עיסה, רק לפטור עיסה אחרת, וגם מתחילה הזמין אותה שתהיה כולה חלה להפריש ממנה על עיסות אחרות. אבל במפריש מהעיסה חלה לפטור אותה עיסה גופא, שפיר י"ל דאינו יכול לכוין לפטור קצת מהעיסה וקצתה יהא נשאר טבל, דכיון שכולה עיסה אחת אינו יכול להפריש לחצאין. וס"ל להמקור חיים אף דחלקה לעיסות קטנות כמו בחג הפסח ואח"כ לאחר האפיה נוטל מצה אחת לשם חלה, אינו יכול להתנות שלא יפטור רק המצות שהם בכאן, אלא ממילא נפטרו

כל המצות שנאפה אחר, מהטעם שכח חלה לתרומה: ואף וכמו שאכתוב לקנ סתיר

בענין מחשב
אך אי קשיא דב
בהא שמחלק
הפרשה, דגבי תרו
לחשב. בעת ההפ
ומשו"ה בעי מוקן
שלא לפטור רק ב
בחלה שמפריש מע
עיסה וא"צ מן ד
מזה

והנה דבריו אלו
שיחתו בזה
אם מיירי בתרומ
פשוט דגם בחלת
דחלה איקרי תרומ
להדיא במשנה דו
להדיא בטוש"ע
א"י לא יאכל עד
מן המוקף כתרומ
מיירי בחו"ל, ג
כ

והיותר תימה לי
מוקף בו
להפריש מזה על
תניא דדין מוקף
בר"פ ב' דתרומור
מעשר והרמותם
בתרומה גדולה]

לא בעינן מוקף רק מדרבנן, וכמש"כ התוס' בגיטין (דף ל, ז ד"כ וכו'). ודעת הרמב"ם בפ"ג מהל' תרומות הלכה כ' דא"צ מוקף אפילו מדרבנן, רק ת"ח אין תורמין אלא מן המוקף. וע"ש בהשגת הראב"ד שמחלק בין לוי שמפריש לבין ישראל. אבל מש"כ דגבי תרומה צריך לומר או לחשב דמפריש מזה על זה, זה לא מצינו כלל בשום מקום, רק אם מונחים בשתי כלכלות, תנן בדמאי פ"ז משנה ו' דאם היו לפניו שתי כלכלות של טבל ואמר מעשר של זו בזו, הראשונה מעושרת. ובשני כלים אפשר דגם לענין חלה הוא כן, דאם הניח המצות לאחר אפיה בשני כלים, אף שבאו מעיסה אחת צריך לפרש שמפריש חלה גם על המצות שבכלי השניה. ואפשר דגם אם מונחים על הארץ בשני זוויות הבית ג"כ צריך לפרש שמפריש גם על המצות שבזווית השניה, וזה פשוט מצד הסברא, דאם אינו מחשב לפטור המצות שמונחים בצד האחר מהיכא תיתי תחול ההפרשה על אותן המצות. והמשנה דדמאי הנ"ל לא באה רק לאשמועינן דאם אמר מעשר של זו בזו ושל זו בזו הראשונה מעושרת, אבל אם אמר מעשר כלכלה בחבירתה קרא שם, וע"ש ברע"ב. אבל בעיקר הדין אם צריך לומר דמפריש על אידך, לא הוצרכה המשנה לבאר, דזה פשוט מצד הסברא וגם אין חילוק בזה בין תרומה לחלה. ולכן מה שתלה דין מוקף בזה שצריך לפרש דמפריש על חבירו, תמוה מאוד.

אי יש לחלק בין תרומה לחלה בדין זה וגם מה שהוציא מזה דגבי חלה כיון שא"צ לפרש ממילא אינו יכול להתנות שאינו מכויין רק לפטור קצת מן המצות ולא על כל

כל המצות שנאפה מעיסה זו ואף שהן במקום אחר, מהטעם שכתב שם שיש חילוק בזה בין חלה לתרומה. ואף שאין חילוקו ברור להלכה, וכמו שאכתוב לקמן, מ"מ מהמשנה הנ"ל אין סתירה על דבריו: L

7 ← בענין מחשב מזה על זה גבי תרומה

אך אי קשיא דברי המקור חיים הא קשיא בהא שמחלק בין תרומה לחלה לענין הפרשה, דגבי תרומה דצריך לומר בפירוש או לחשב בעת ההפרשה שתורם מזה על זה, ומשו"ה בעי מוקף, ע"כ מהני ביה מחשבה שלא לפטור רק כמה שמחשב עליו, משא"כ בחלה שמפריש מעיסה אחת חלה לפטור אותה עיסה וא"צ מן המוקף, וע"כ דא"צ לתרום מזה על זה וכו'.

והנה דבריו אלו תמוהים מאוד ולא הבנתי שיחתו בזה, דממ"נ באיזה תרומה מיירי, אם מיירי בתרומת א"י דבעי מוקף, הדבר פשוט דגם בחלת א"י הדין כן דבעי מוקף, דחלה איקרי תרומה ודיניהן שוין, וכמו שמבואר להדיא במשנה דחלה פ"א (מ"ט), וכן כתב להדיא בטוש"ע סימן שכ"ג (ס"ב), שחלת א"י לא יאכל עד שיפריש ואינה ניטלת אלא מן המוקף כתרומה, עכ"ל הטוש"ע שם. ואם מיירי בחו"ל, גם בתרומה לא בעי מוקף כלל כידוע.

והיותר תימה לי כמה שכתב דמשו"ה בעינן מוקף בתרומה משום דצריך לחשב להפריש מזה על זה, ובמח"כ תלי תניא כדלא תניא דדין מוקף בתרומה ילפינן בירושלמי בר"פ ב' דתרומות מקרא מדכתיב גבי תרומת מעשר והרמותם ממנו (במדבר יט) ומוקי לה בתרומה גדולה [אבל בתרומת מעשר עצמו

ה'ק"ג

דיני הפרשת חלה למצות של פסח

הקדמה להפרשת חלה במצה

76 (א) מתחלה אשיתה וירווח לי, להבהיר ולבאר פרטי דינים המשתנים בין הפרשת חלה ממצות הנאפית לפסח, למה שרגילים להפריש חלה כל השנה. לכתחלה מצוה מן המובחר להפריש חלה בעודה עיסה קודם שנאפית, דכתיב ראשית עריסותיכם תרימו חלה בעודה עיסה, וכן עושים בכל השנה בעיסת חמץ.

אבל במצות אין מפרישין רק לאחר אפייתה, והטעם, דאמרינן בגמרא (פסחים דף מ"ט.) אין לשין לפסח עיסה גדולה יותר משיעור חלה [עשירית האיפה]. וכיאר הרא"ש שם (פרק אלו עוברין סימן ו') בשם רבינו יונה, דהרי אמרינן כל זמן שעוסקין בבצק בידים אין בא לידי חימוץ, ושיעור חכמים דעיסה כשיעור חלה מועיל עסק הידים אפי' כל היום למנוע העיסה מלהתחמץ, אבל עיסה גדולה יותר משיעור זה אין הידים מספיקות להתעסק בה בבת אחת מתוך גדלה, והוי כאילו מניחים העיסה בלי עסק כלל. ונקטינן דלכתחלה אין להניח העיסה אפי' רגע בלא עסק כמבואר בשו"ע (סי' מנ"ט סעיף ז'), לפיכך אסרו חכמים ללוש עיסה גדולה יותר משיעור המתחייב בחלה, שהעסק בעיסה יתירה משיעור זה אינו מציל מחימוץ, ושוהה העיסה יותר מרגע בלא עסק.

ואחרי שנתבאר דמדינא צריכין לדקדק לצמצם בשיעור כל עיסה ועיסה שעושין למצות של פסח מטעם חימוץ שלא תהא גדולה משיעור חיוב חלה, ושמה מקצת העיסות לא היה בהן שיעור חלה (כיון שהוא שיעור מצומצם), והעיסה בשעת גלגול לא נתחייבה בחלה, ואם יפריש מן העיסה בעוד שלא היה בה שיעור אינו פוטר את העיסה. ואם כן יש לחוש כשיאפה המצות ויוציאם מן התנור שמה יניח הרבה מצות לתוך סל או כלי אחד, ואז יתחייבו בחלה על ידי צירוף כלי שהכלי מצרפן לחלה, ויטעה בדעתו לסמוך על החלה שכבר הפריש בעודה עיסה ונמצא אוכל טבל, על כן טוב שלא להפריש ממנה חלה בעודה עיסה.

ולכן כתבו הפוסקים, וכן מפורש בשו"ע (סי' מנ"ז ס"א) דטוב לקרב העיסות שנילושו בפני עצמם, וינשכם יחד בעודה עיסה, ובצירופם עולה לשיעור חלה, ואז יפריש מהם חלה.

אך כתב המחבר שם, ואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עיסה מפני המהירות, יפרישנה אחר אפייה. והיינו דאם דעל ידי שיקרבו העיסות יחד זה לזה, יצטרכו להשהות העיסות ויעמדו בלי עסק, יותר טוב להפריש חלה אחר אפייה ע"י צירוף המצות בכלי או סל אחר שהוציאם מן התנור, וכמבואר ביו"ד

דודאי מצד שייעור (או"ח) והתיר

דאין ז' (סי' ז"ח), סמך ירוף זשנה ז"ת זכ"פ זל - זקל זקין זש ז עד ענין זסח ז"ם

(סי' שכ"ו סעיף ה') דאם לא הפריש החלה בצק אלא אפה הכל הרי זה מפריש מן הפת, וילפינן לה מקרא והיה באכלכם מלחם הארץ, מלמד שהוא מפריש מן האפוי.

ונחי ולכתחלה מצוה מן המובחר להפריש חלה בעודה עיסה, דעיקר מצוה להפריש מן העיסה כדכתיב ראשית עריסותיכם תרימו חלה, והיינו בעודה עיסה. מכל מקום המונע עצמו להפריש מן העיסה כדי שלא יתבטלו העוסקין באפיית המצה ממהירותן, גם כן עושה מצוה מן המובחר, על כן נכון לעשות כן להפריש לאחר אפייתן. כל זה מתבאר מתמצית לשון השו"ע סי' תנ"ו-תנ"ז, ושו"ע התניא סי' תנ"ו סעיף א' - וסי' תנ"ו סעיף א'.

שיעור חלה

76 (ב) והנה שיעור מדת העיסה המחוייבת להפריש ממנה חלה ולברך על הפרשתה, ושיעור עיסה שיש בה ספק שיעור חיוב ויפריש מהן חלה בלא ברכה - (גם יבואר שיעור קמח לצורך לישת עיסה מצות בפסח). רבו הדיעות בזה בגדולי אחרונים, דפליגי כיצד משערין בכל דיני תורה התלוי במדה. ידוע מה שכתב הצ"ח (סוף פסמים) שנחברר לו על פי מדידה שהביצה המצוי בינינו הוא רק חצי ביצה מבצים שהם שיעורי ביצים של תורה, ונתקטנו הביצים שבזמנינו ושיעור כזית צריכים לשער כביצה שלימה, כפול ממה שהזכירו הפוסקים דכזית הוא חצי ביצה. והרבה פוסקים נקטו כדבריו, ומרן החת"ס כתב בתשובה (או"ח סי' קכ"ו) שטרח ומדד אחריו ומצא כדבריו. ויש מהאחרונים שחלקו על זה והביאו ראיות מן פוסקים הקדמונים ומן המוחש ומן המנהג. ולענין שיעור חלה, נראה ממשמעות שו"ת חת"ס (או"ח סי' קפ"א) דנשתנה דינו משאר דיני תורה, וצריך לשער

שיעור חלה כשיטת הצ"ח עיי"ש סברתו והוכחתו ע"ז.

ולדינא אש יצאה מחשבון בדבר שיעורי המדות בין הגרא"ח נאה ז"ל שצמצם במדות, ובין הגאון החזו"א ז"ל בקונטרס השיעורים (או"ח סי' ל"ט) דנקט עיקר כהצ"ח ודעימיה. ואשר על כן יצא דבר המלך מאן מלכי רבנן בשיעורים שונים להלכה ולמעשה, ונקטה נפשי בקצרה לסדר הוראת דעתם הן בשיעור חיוב ליטול חלה בלא ברכה, וגודל השיעור שיכול גם לברך עליו.

שיעור הגרא"ח נאה

שיעור שראוי להחמיר להפריש בלא ברכה 2 3/4 (ב', וג' רבעי פונט) - ובפחות מזה אין להפריש [עיי' טו"ז ביו"ד (סי' שכ"ט סק"ה) דלהחמיר הוא בגדר כל תשחית].

שיעור חיוב להפריש חלה להגרא"ח נאה, קמח 1250 גרם, 2 3/4 פונט.

שיעור חיוב לברך להגרא"ח קמח 1670 גרם, 3.68 פונט.

שיעור החזו"א

שיעור חיוב לברך להחזו"א, קמח 2250 גרם, 4.96 פונט.

והיינו דנהוג עלמא בחוץ לארץ לברך על שיעור קמח חמש פונט.

ועיין שו"ת ויען יוסף (או"ח סי' ס"ג סי' רפ"ט) שהחמיר שלא לברך רק על ששה פונט. L

דין צירוף המצות אחר האפייה

ג) נתבאר בדברינו שנוהגין להפריש חלה מן המצות דוקא אחר גמר

אפייה, כיון שלש שהיה מעט פחור פחלה בעודה עי כשיעור חלה כע צירוף כלי יכולים צירוף המצות א על ידי סל, להו בסבך כמה פרטי מהם שהם לעיני לכתחלה. ובעזרה

(א) יו"ד (סי' שכ"ה) איפשטא הערך ש"י (יו"ד שם) שיש לו תוך אין צו

(ב) הרמ"א (ביו"ד לבובו עומדים זה אצל זה שלא לברך אלא אנ

ואם הפריש העלי התחתונות מו מחיוב על החיוב, נ ספק אם נתחייב בד בבה"ל (סי' תנ"ז ד"ה שיוצא למעלה מדו באות א' דלא

(ג) ביו"ד שם כת דאם מ ניחם במפה וישינ מלמטה ולמעלה ע ניחנה במפה ויכסו מכוסין בחד מפה והסל) דעתו נוטה ל מונחים בתוך המפ מחצית השקל רק נ מידי. דהמחצית ה

פרק א'

7 דיני צירוף כלי וחלק לה' אותיות

- א [יתן המצות לתוך כלי שיש לו תוך וחלל (א)]
- ב [יזהר שלא יניח למעלה מדופני הכלי שום מצה (ב)]
- ג [ואם יש מצה בולט לחוץ יפרוס מפה או נייר על המצות הכולטים (ג)]

אפייה, כיון שלשין שיעור מצומצם, ואפשר שהיה מעט פחות מן השיעור ולא נתחייב בחלה בעודה עיסה. ועל כן מצרפים יחד כשיעור חלה כשהן מונחין בסל, ועל ידי צירוף כלי יכולים לברך על ההפרשה. ובדין צירוף המצות אחר האפייה לשיעור חלה על ידי סל, להתחייב בהפרשת חלה נאחו בסבך כמה פרטי דינים באופן צירופם, יש מהם שהם לעיכובא ויש מהם שהם רק לכתחלה. ובעזרת השם נבאר כל החילוקי דינים בזה.

יש סברתו
בר שיעורי
ו"ל שצמצם
ל בקונטרס
קר כהצל"ח
המלך מאן
ז ולמעשה,
ז דעתם הן
רכה, וגודל
ליו.

(א) יו"ד (סי' שכ"ה סעיף א) דנתינה על טבלא שאין לה לבזבו לא מהני לצרפם לשיעור, והוא איבעיא דלא איפשטא בגמרא פסחים (מ"ח:), ובחלת חוץ לארץ דרבנן קיי"ל ספיקא לקולא, ופטורה מחלה. וכתב הערך ש"י (יו"ד שם) דאם הפריש חלה ע"י צירוף טבלא בלי תוך, ואח"כ נצטרף עיסה זו עם עיסות אחרות בכלי שיש לו תוך אין צריך להפריש פעם שני ע"כ. וכן יש לדקדק מדברי הפמ"ג (סי' תנ"ז מ"ז סק"א) יובא להלן [או] ב' דבדיעבד נפטרה מחיוב חלה מחמת ספיקא דרבנן לקולא עיי"ש.

בלא ברכה
- ובפחות
(סי' שכ"ט
זשחיתן].

(ב) הרמ"א (ביו"ד שם) דאף כלי שיש לה תוך אותו ככר שהוא למעלה מדופני הכלי חשיבי כטבלא שאין לה לבזבו. ועיין בטו"ז (שם סק"ב) ובש"ך (סק"ג) דמיירי כגון שהמצות מונחים זה על זה, אבל אם עומדים זה אצל זה בסל, אף אם קצת בולט מן הסל חלק העליון הכלי מצרפם. והש"ך (סק"ד) הביא דעת הב"ח שלא לברך אלא אם כל הככר הוא בתוך דופני הכלי ואינו בולט כלל למעלה. - ויש לעיין בגדר "תוך" כלי אם צריך ד' דפנות או סגי בבי' דפנות לכר.

א"ת נאה,
1670 גרם,

ואם הפריש העליונה המונח למעלה מדופני הכלי חלה על כל הסל, מסתפק בפמ"ג הנ"ל אי מהני לפטור התחתונות מחיוב חלה, ואע"ג דספיקא דרבנן לקולא ואמרינן שפיר דהכל נצטרף יחד ונתחייב והרי הפריש מחיוב על החיוב, מ"מ אין ספק מוציא מידי וודאי אפי' בדרבנן, וא"כ התחתונים וודאי נתחייבו בחלה, והעליון ספק אם נתחייב בחלה, והרי מפרש מפטור על החיוב, ומסיק דיחזור ויפרוש מן התחתונה בלא ברכה. והמשנ"ב בבה"ל (סי' תנ"ז ד"ה שיתן) נוטה להקל, כיון דבלא"ה הסמ"ג מיקל בכלי שיש לה תוך דאזיר כלי מצרף אפי' ככר שיוצא למעלה מדופני הכלי וצ"ע. וכ"ז דוקא כשהיו בכלי שיש לו דפנות, אבל על גבי טבלא בלי לבזבזין הנ"ל באות א' דלא שייך לצרף דעת הסמ"ג, גם להמשנ"ב צריך לחזור וליטול חלה מאותם שבתוך הסל.

2250 גרם,
לברך על

(ג) ביו"ד שם כתב המחבר שאם מכסה במפה חשוב כמו כלי לצרפן. והביאו הטו"ז באו"ח סי' תנ"ז (סק"א) דאם מכסה הפת במפה חשיב כמו כלי ומצרפן וכן יש לנהוג. וכתב הפמ"ג ע"ז ומכסה במפה היינו יניחם במפה וישים מפה זו ג"כ על המצות, ואם מונח בטבלא ולמעלה במפה לא, והיינו דחזא מפה מכסה מלמטה ולמעלה עכ"ד. וציין להש"ך (יו"ד שם סק"ה) דהביא ממהרי"ל הל' פסח, דאם אין לו כלי שמחזיק כולה, יניחנה במפה ויכסה המפה גם כן עליהם, ונקרא צירוף הגון. ומדייק הפמ"ג מלשון זה דהיינו דוקא שכל המצות מכוסין בחד מפה מלמטה ולמעלה, אבל אם למטה מונח בטבלא ולמעלה במפה לא. והמשנ"ב בבה"ל (ד"ה והסל) דעתו נוטה להקל דמלשון המובא בטור ושור"ע ביו"ד משמע דסתם כיסוי מהני, ואין צריך שיהיו המצות מונחים בתוך המפה גם כן, וכן הוא משמעות מחצית השקל סי' תנ"ז (סק"ג) עכ"ד. ולענ"ד אינו מוכח מדברי מחצית השקל רק כשמונחין המצות על גבי תוך כלי על כל פנים, אבל במונחין בטבלא ועל גבי שלחן לא משמע מידי. דהמחצית השקל כתב שם דצירוף סל היינו בכלי שיש לו תוך, אבל על גבי שלחן לא מהני, וה"ה בכלי

ח"צ סי'
ק על ששה
פייה
פריש חלה
אחר גמר

ד] וידקדק שיגעו המצות זה לזה בתוך ה[והכלי לא יהא מחובר לקרקע(ה).
L הכלי(ה).

שיש לו תוך ויוצא עוגה אחת למעלה מן הכלי לא מהני, וע"ז סיים ואם מכסן במפה או כרכן במפה הוי צירוף עכ"ל. ושפיר י"ל דרוקא בכה"ג שהמצות התחתונות מונחים תוך כלי, ופורס מפה עליהם עד שנתכסה גם המצות הכולטים מהני כיוסי, אבל היכא דמונחים על גבי שלחן וטבלא לא. ובאמת כדברי מחצה"ש כן הוא משמעות סגנון המשך לשון הטור ביו"ד סי' שכ"ה, אף דבש"ע שם משמע דכיוסי מפה קאי גם כשמונה בטבלא יעו"ש. והבה"ל מסיק שם דלמעשה צ"ע.

אבן בכלי שיש לו תוך רק שבולטים קצת מצות למעלה מדופני הכלי, כזה נקט הבה"ל בוודאי שיש להקל על ידי כיוסי מלמעלה, דלדעת הסמ"ג דוקא טבלא שאין לו לכזבו כלל, אבל כלי שיש לה לכזבו אפי' שגדוש למעלה מדפנותיו מצרף כולן לחיוב, ואף דאנן לא קיי"ל הכי, מ"מ בצירוף כיוסי מפה יש להקל. ובכהאי גוונא צריך שיפורס המפה שיהי' משולשל על הצדדים על כל המצות הבולטים (לא בכיוסי לבד מלמעלה), ועי"ז חשיב המפה ככלי ושפיר נצטרפו כולן יחד.

(ד) הנקודות. הכסף (יו"ד סי' שכ"ו) בסו"ד, הביא דעת כמה פוסקים הסוברים דצירוף סל לחייב שתי עיסות שאין בכל אחד מהם שיעור לא מהני אלא כשנוגעים זה לזה, ונקט כן להלכה. וגם הבה"ל בסי' תנ"ז סובר כן, וכן דעת הגר"א (יו"ד סי' שכ"ה סק"ג). אבל הטור"ז סי' תנ"ז (סק"ב) פליג על זה, וסובר דמשום צירוף סל מועיל אפילו אין נוגעים זה לזה. והחק יעקב שם (סק"ד) פסק דלכתחלה נכון להחמיר להצריך נגיעה, משום שהרי לא נילושו יחד ובעי נגיעה מדין מוקף כמו שיבאר להלן, אבל בדיעבד יצא אפי' בלי נגיעה כלל. והביאו בשו"ע התניא (שם סעי' י') ומסיק שם (סי"א) לחוש לכתחלה לסברא זו. וכ"כ המשנ"ב (סי' תנ"ז סק"ד). ועיין בלבושי שרד (חידושי דיני ליו"ד ס"ק רמ"ד) שנשאר בצ"ע דלא הובא דין זה בפירוש בש"ע דצריך נגיעה בסל לחיוב, עיי"ש במסגרי.

ושכ"ח כמה פעמים שמחלקים המצות בקופסאות מקודם שנתנן לסל לצרפן יחד, ואחר כך רוצה להפריש מהן חלה, לכתחלה יוציא המצות מן הקופסאות, או יפתח דופני הקופסאות מן הצדדים, ויניח המצות לתוך סל גדול ויקרב את המצות זה לזה כדי שיהא נגיעה וצירוף סל. ויש לדון אם פתיחת דופני הקופסאות ומקרבתן זה לזה יהי' נחשב צירוף כלי. ולכאורה אף הרודה ונותן לתוך סל שנינו, ואמאי לא יהא נחשב צירוף כלי, עיין משנ"ב סק"ז ובשעה"צ אות י"ד.

ואם אי אפשר להוציאם מתוך הקופסאות, ומכניס ב' הקופסאות בתוך מפה או נייר גדול, או בתוך קופסא גדולה. הדין כדלהלן; אם הקופסאות היה סגורים לא מהני ההפרשה מאחת על חבירתה אפי' בדיעבד, ויצרפם עוד הפעם יחד, ויפריש מהם חלה בלא ברכה, עיין היטב שו"ת כוונת הלב (יו"ד סי' כ"ה) דכל שהקופסאות קשורים לא שייך צירוף כלי כלל. - ואם הקופסאות לא היו סגורים והפריש מהן חלה, דעת התורת הארץ (אות צ"ח) דכל שיש הפסק דופן בין המצות לא חשיבי צירוף כלי, דלא גרע מהפסק עיסה שאינו חייב בחלה, דקיי"ל ביו"ד סי' שכ"ג דמפסיק ואינן מצטרפין זה לזה. וכן החמיר בישועות חכמה (אות ל"ה) ובספר חלת לחם. אולם בזמנינו שנהגו ללוש עיסה ג' פונט, ולכמה פוסקים הוא שיעור חלה לחיוב ואין צריך צירוף כלי, נראה דבדיעבד מהני, כל שהיו מונחים ב' הקופסאות בתוך מפה או נייר או קופסא גדול, עיין מעדני שמואל (סוסי" קט"ז) מדברי מהרש"ם, וכ"ה ברע"ח (סי' תנ"ז) דכל שהמחיצות חיצונות גבוהות ממחיצה המפסיק אזי הכלי החיצון מצרפם.

(ה) כן כתב במעדני שמואל (סוסי" קט"ו) מטפר סמא דחיי, וכ"ה בספר חלת לחם, וברכת הבית (אות י"ח), ולפי"ז צריך לדקדק שלא לצרפם בארגז או ארון מחובר לקיר. ובהגהות מהרש"ם (סי' תנ"ז) העלה דגם בכהאי גוונא מצטרף, וסיים להקל בחלת חו"ל.

ל"ן איזה מצות יכו

א] צירוף סל וכ במצור

ובכלי שהוא מחוץ כמבואר באו ובברכת הפסח (לכע ובשו"ת מהר"ש ענן ג' פונ

(א) כ"ב הפמ"ג ו מינים, והעתיק סי' שכ"ה). א

(א) לכאורה משמ ע"י ו ביו"ד סי' שכ"ו (סס אין מצטרפות, וכן באחת יש כרכום או שאין מקפיד על גו מקפידין שלא יגעו העומר פ"ו אות ל'). ול אחרים ומקפיד של ומקפיד שלא לערב עד אחר אפיייה. וכן יום לפסח, עם שא ובספר רב טוב בת

(ח) ביו"ד סי' שכ מחלה,

ויען שצריכנא לב המחבר דשנ אע"פ שדעתו לחי כשיעור חלה, ודע האריכו כזה אם ז

כך וגם צריך להיות בסוג שוה, שלא יקפיד על תערובתם^(א).

פרק ב'

יקע(ה)

ג] אם שייך הקמה לשני אנשים ונצטרפו בסל יפריש מהם בלא ברכה^(ח).

74 דין איזה מצות יכולים להצטרף יחד ויחלק לר' אותיות

ד] נחתום העושה עיסה ואופה כדי לחלק להרבה אנשים פחות משיעור חלה חייב בחלה^(ט).

א] צירוף סל וכלי לשיעור חלה הוא דוקא במצות ששניהם ממין קמח הראוי להצטרף^(י).

במפה הוי צירוף תכסה גם המצות כן הוא משמעות ז בטבלא יעו"ש.

וי שיש להקל על זכוב אפי' שגדוש ול. ובכהאי גוונא לה, ועי' חשיב

ובכלי שהוא מחזיק יותר ממ' סאה (היינו הדפנות ותוכו בלא הרגלים) דיש לה דין אהל לענין כמה דברים, כמבואר באו"ח סי' שיי"ד (ס"א) לענין מלאכת שבת, יש לדון אם יש לה תורת כלי לצרף לשיעור חלה. ובברכת הפסח (לבעל פתח זוטא) הביא מספר חקר הלכה להחמיר, ובדיני הפרשת חלה להגרי"ז נסתפק בזה. ובשו"ת מהר"ש ענגיל (חלק ח' סי' צ"ה) העלה דמצטרף, ועכ"פ בחלת חו"ל יש להקל בפרט דמנהג ללוש שיעור ג' פונט דלכמה פוסקים הוא שיעור חלה. ועיין עוד במשמרת שלום על יו"ד בסופו.

שתי עיסות שאין הב"ח בסי' תנ"ז דמשום צירוף סל יעה, משום שהרי ל. והביאו בשו"ע גיין בלבושי שרד זל לחיוב, עיי"ש

(א) כ"ב הפמ"ג (שם מ"ז סק"א) דצירוף כלי דינו כמו נשיכה בשתי עיסות, דדוקא במין א' מצטרף ולא מב' מינים, והעתיק כן מהרשב"א המובא בכסף משנה (הל' ביכורים פרק ו' הל' י"ז), וציין לדבריו בהגהות רע"א (יו"ד סי' שכ"ה). ובשו"ע יו"ד (סי' שכ"ד ס"ב) מבואר איזה מיני קמחים נחשבים למין אחד ומצטרפין.

יצה להפריש מהן יניח המצות לתוך קופסאות ומקרבן = צירוף כלי, עיין

(א) לכאורה משמע לדברי הפמ"ג הנ"ל, דדמי דין צירוף סל לכל הדינים שנתבאר לענין צירוף בעודה עיסה ע"י נשיכתן זה לזה. והנה דין מקפיד על תערובתו בב' עיסות שאין שיעור לכל אחד לעצמו נתבאר ביו"ד סי' שכ"ו (סעיף א'), ובשו"ע כתב המחבר דאיש אחד המקפיד על ב' עיסות שלא תגע זו בזו ולא תתערב אין מצטרפות, וכן הדין בפת קיבר ופת נאה. והרמ"א הביא מדברי תרומת הדשן (סי' קכ"ט) דה"ה שתי עיסות באחת יש כרכום או שאר תבלין, ובעיסה השני אין בה, לא מועיל נשיכתן זה לזה. ולכאורה מוכרחים לומר דאף שאין מקפיד על נגיעתם רק על תערובתם, גם כן אין מצטרפין, דהרי בפת קיבר ויש בה כרכום מסתמא אין מקפידין שלא יגעו לעיסה אחרת רק שלא יתערבו. והא דכתב המחב' שם שלא תגע הוא לאו דוקא, (עיין לקט העומר פ"ו אות ל'). ולפי"ז גם בצירוף כלי דינו כך, אף ששוין במינם אין מצטרפין לשיעור כל שהמצות הם מסוגים אחרים ומקפיד שלא יתערבו בהדדי. כגון שקמה אחד נטחן בריחיים של יד, והשניה נטחן בריחיים של מכונה, ומקפיד שלא לערבם יחד. וה"ה אם נזהרו לדקדק לעסוק באחת מהן במהירות יותר, שלא ישהה מתחלת הלישה עד אחר אפייה. וכן אם שאר מצות, כל אלו הוו מקפיד על תערובתן ואין הסל מצרפן. (עי' הגהות יד אפרים סי' תק"ו, יום לפסח, עם שאר מצות, ובספר רב טוב כתשובה מהגה"ק בעל ייטב לב ז"ל, ובישועות יעקב סי' שכ"ו, ובשו"ת מנחת יצחק חלק ח' סי' ק"ט ד"ה אמנם).

זוך קופסא גדולה. יעבד, ויצרפם עוד קופסאות קשורים זרץ (אות צ"ח) דכל דקיי"ל ביו"ד סי' זס. אולם בזמנינו ה דבדיעבד מהני, סוסי' קט"ו מדברי י החיצון מצרפם.

(ח) ביו"ד סי' שכ"ו (סעיף א') נתבאר דשתי עיסות פחות משיעור ונצטרפו יחד, אם הם של ב' בני אדם פטורים מחלה, כי סתם שנים מקפידין שלא יתערבו העיסות, רק בידוע שאינם מקפידים על עירוב עיסות מצטרפות.

ז (אות י"ח), ולפי"ז העלה דגם בכהאי

ויען שצריכנא לברר מילתא דא נרחיב הדיבור בזה ואשיחה וירווח לי, דהנה הש"ך (שם סק"א) הוסיף על לשון המחבר דשנים דוקא שאינם שותפין אבל שותפין חייבים בחלה, וכתב הב"י דכל שאין דעתו לחלק בצק אע"פ שדעתו לחלק אחר שנאפה מצטרפים עכ"ד. ודין זה מבואר שם (סעיף ב') אפי' באדם אחד הלש עיסה כשיעור חלה, ודעתו לחלקה כבצק [לאנשים הרבה שלא יהא באחת מהן שיעור חלה (ש"ך ס"ק ה'), והאחרונים האריכו בזה אם דעתו לחלק לעצמו עיין ביאור הגר"א (סק"ו) ובפתחי תשובה (סק"ב)] פטורה. לפי"ז האי דינא

דבי עיסות פחות מכשיעור הנ"ל של שני בני אדם ונשכו זה לזה בעודו בצק, בלי הטעם דמקפידין על תערובתן, פטורה מחלה דהרי דעתו לחלקה בבצק. וכן העיר בביאור הגר"א (שם סק"ג) אהך דינא שכתבנו לעיל [אות ד'] באדם אחד ומקפיד שלא תתערב, דבלא"ה שרי כיון דסופן ליחלק יעו"ש. ולפי מש"כ הש"ך דדוקא כשדעתו לחלקה לאנשים אחרים פטורה א"ש, דבאדם אחד דוקא באופן שמקפיד על תערובתן פטורה, אבל אם אין מקפיד על תערובתן, אע"ג דסופן לחלק כיון שאינו מחלקן לאנשים אחרים לא מיפטר בכך. ובשני בני אדם י"ל בפשיטות דנהי דמקפידין על תערובתן, אבל לאחר שנתערבו יחד אין דעתן לחלקן בצק אלא לאחר אפייתן, ומטעם דעתו לחלקה לא היה פוטר, אלא מטעם שמקפידים על התערובות. ומש"ה בשותפין שאין דעתן לחלקן בבצק, וגם אין מקפידין על התערובת שפיר מיהייב בחלה, זהו כוונת הש"ך הנ"ל בקוצר דבריו להוסיף על דברי המחבר, וכלבוש הדברים מבוארים בתוספות ביאור ותוכ"ד; דבשנים שידוע שאינם מקפידים זה על זה בעירוב העיסות, וז"ל חולקים אלא אחר האפייה" הרי אלו מצטרפות, וכן ב' שותפים בקמח ולשו כל אחד עיטה פחות מכשיעור, ושותפים סתמא אין מקפידין על תערובתם, משום הכי מצטרף יחד לשיעור ע"י נשיכתן זה לזה עכ"ד. למידן מדבריו דלחייב עירוב עיסות שותפין בעינן תרתי, אין מקפידין על התערובות, ודעתן לאפות בשותפות ואינן חולקים בבצק, ודומין לאיש אחד. הרי להדיא דצירוף באין מקפידין הוא דוקא שאין דעתן לחלק בעודו בצק.

ועתה נבא לנידון דידן בחבורת בני אדם שאופים מצות ביחד, וכל אחד הביא קמח לעצמו, או שהם שותפים בהקמח, וכל המצות הם שוים בסוג אחד, ולאחר האפייה נותנין המצות לתוך הסל לצרפם, לפום ריהטא אם אינן מקפידין על התערובות וגם לא היה בדעתם לחלקן בעודן בצק, סתמא מועיל צירוף סל לחייב בחלה.

אמנם אכתי יש לדון בזה מטעם דעתו לחלק, דנסתפקו האחרונים במה שכתבו הפוסקים דדעתו ליחלק לא מהני אלא שדעתו ליחלק בעודו בצק ולא לאחר אפייה, מ"מ י"ל דזהו דוקא כשנתחייבו בחלה בעודן עיטה שנשכו זה לזה, אבל היכא דהחייב חלה בא לאחר שנאפית דהיינו בצירוף סל, ובעידן חיובו שנצטרפו להיות כאחת, דעתו לחלק לאנשים הרבה נמי נימא דלא מתחייב על ידי צירוף. וכן חקך בזה בפתיחה לספר חלת לחם, ובספר תורת הארץ (פ"ד אות ק) מסיק בצ"ע, ד"ל כל שהלחם כבר נאפה ונגמר עשייתו כמעשה לחם, רק דלא היה בה שיעור כל שנצטרפו יחד בסל נתחייב בחלה, ולא יועיל דעתו לחלק עכ"ד. וכן דן בזה בספר ערך ש"י ביו"ד (שם ד"ה ש"ך ס"ק ה'), דכל שמצרפן אחר האפייה ודעתו לחלקה, יש לדון דלא נתחייב בצירוף סל בזה וסיים בצ"ע. ובשו"ת שבט הלוי (יו"ד סי' קע"ט) נוטה יותר לחיוב כסברת תורת הארץ הנ"ל, ומתשובות ייטב לב (הנדפס בסוף רב טוב) הנ"ל משמע ג"כ לחיוב. - ולפי"ז כשמצרף בכלי אחד מצות השייכים לב' בני אדם, אף שאין מקפידין כלל והם שותפים, נראה להלכה ולמעשה שיפריש מהם חלה בלא ברכה. - וכן נקט לדינא בשו"ת מנחת יצחק (חלק ח' סי' מ"ב).

אמנם כערב פסח שמחלקין מעיסה אחת מצות לכמה אנשים, שפיר מהני במה שדעתו לחלקו לפטרה מחלה, דנהי דיש לחוש שיש שיעור חלה בעיסה אחת וכנ"ל, מ"מ הרי מחלקין אותו בעודו בצק לעגונות קטנות לעשותו וקיקין, א"כ כבר חילקן בעודן בצק שמהם יתחלק לכמה אנשים, ואין באחת שיעור חלה פטורה.

(ט) **בשו"ע** יו"ד (שם סעיף ב') נחתום שעשה עיטה לחלקה חייבת בחלה. אולם לכאורה נידון דידן תליא בשני הגירסאות בירושלמי בטעמא דנחתום שאני, הר"ש והרא"ש גרסי שמא ימצא לקוחות, כלומר שאם ימצא מי שיקנה הכל כאחד לא יחלק. והרמב"ם והרשב"א גרסי שמא לא ימצא לקוחות, כלומר ויאפה כולו לעצמו. וטעם הר"ש והרא"ש שפיר שייך גם בנידון דידן לחייב בחלה, אבל טעם הרמב"ם שיאפה הנחתום כולו לעצמו יש להסתפק אי שייך בנידון דידן, (מלא העומר פ"ו מצות ערב פסח אות י"א). ואף דהמחבר העתיק טעם הרמב"ם וכ"ה בש"ך (שם ס"ק ד'), ועיין בביאור הגר"א (שם סק"ו), מ"מ נראה דחייב להפריש חלה, דעל פי הרוב כשהנחתום נותן לתוך סל אחד הרבה מצות אין דעתו ליחלק, שמקווה שאיש אחד יקנה כל המצות שבהסל, וככה"ג שפיר כו"ע מודו דמצטרף. וכ"כ בשו"ת מנחת יצחק (חלק ח' סוסי"מ"ג).

ובמקומות שמוכרים מצות ערב פסח להקונים לפני האפייה וכל המצות מזומנים להקונים, או שאופים בחבורה וכל המצות מיוחדים ליחלק לבני החבורה, י"ל דגם בנחתום פטורה, שהרי אי אפשר למכרו לאחד ובודדאי יתחלק להלקוחות, ולכל הדיעות דינו כשאר בני אדם דפטור בכה"ג. וכ"כ המשנה ראשונה (פ"ק דחלה מ"ז) לטעם שמא לא ימצא לקוחות, שהרי הקונים מזומנים לקנות יעו"ש.

דיני מוק
אם נצטרפו
כלים בנ

ולענ"ד לכאורה ד
גדולה ומ
מתלקו ולברך עליו
פחות מכשיעור חי
לחלק בשיעור חלו
אין דעתו מכרעת,
כל אחד ואחד מהו
נחתום לאינש דענ
משו"ה לא יועיל ו
כל חלק כעיסה בנ
דעתו לחלק גם בנ
לדעת הב"ח י"ל ד
מזומנים לקנות ע
ובבית אופה יפטו

ואם מזדמן שנע
כל הדינים המוז

(ו) מבואר ברמ
ח
שנילושה כשיעור
שלא מן המוקף.
(סי' חנ"ו סעיף י"ב)
להיות מוקף דה

אך היכא שלש
בתחלה כי

(א) ש"ך יו"ד
הגרי
(ב) מבואר ב
מ

פרק ג'

עצמו, ודעתו לפטור את כולן בהפרשת חלה אחת, צריך להקיף כל המצות לפניו^(א).

דיני מוקף וחלק לו' אותיות

ב] ויבול' להפריש מאחד על חברתה, אפי' אם אותן המצות שהם מסלים אחרים אינן מסוג אחד^(א). אבל צריך להיות מין אחד לא מחיטים על כוסמין^(ב).

אם נצטרפו המצות ע"י צירוף סל בכמה כלים בכל אחד יש שיעור חלה בפני

ולענין לכאורה דבר זה תליא באשלי רברכי, במה שדנו גדולי הפוסקים כיו"ד סי' שכ"ו, בנחתום העושה עיסה גדולה ומוכר מאותו עיסה להרבה בני אדם לכל אחד כשיעור חלה, אם יכול כל אחד מהקונים להפריש מחלקו ולברך עליה. דעת הב"ח דאסור לכל אחד להפריש חלה לעצמו, דהרי אפילו בדעתו למכור חלקים קטנים פחות מכשיעור חלה הנחתום חייב הנחתום להפריש חלתה, ולא מהני דעתו לפטור העיסה מחלה, כל שכן שדעתו למכרה לחלק כשיעור חלה נתחייבה העיסה בחלה, וכשמפריש ממנה חלתה פטורה, דכל מה שנלוש אצל הנחתום יחד אין דעתו מכרעת, ולא שייך כלל דיני דעתו לחלק. והמשאת בנימין (סי' א') החזיק בהמנהג זה שהיו נוהגין לקנות כל אחד ואחד מהנחתום ולפרוש לעצמו חלה, דדוקא לחומרא בדעתו לחלק פחות מכשיעור חייבת, מחלקינן בין נחתום לאינש דעלמא, מפני שאין דעת הנחתום מוחלטת דאפשר שלא יזדמנו הקונים וישאר שיעור שלם אצלו, משו"ה לא יועיל דעת לחלק. אבל להקל בדעתו למכור שיעור חיוב לכל אחד מהקונים שפיר הועיל בדעתו ליהוי כל חלק כעיסה בפני עצמו, ויכול כל אחד מהקונים להפריש לעצמו חלה עם ברכה. דכל שדעתו מוחלטת מועיל דעתו לחלק גם בנחתום. א"כ בנידון דידן בערב פסח דהקונים מוכנים לקנות כל אחד ואחד שש מצות לליל פסח, לדעת הב"ח י"ל דחייב להפריש חלה שאין דעת הנחתום מכרעת כלל, אבל לדעת המשאת בנימין בכה"ג שהקונים מוזמנים לקנות שפיר חשיב דעתו לחלק וכסברת המשנה ראשונה, (אף דהוי אחר אפיה כנ"ל), ואפי' בנחתום ובכית אופה יפטור מהפרשה, דהרי דעת מוחלטת לחלק מועיל גם בנחתום. ע"כ נראה במצות ערב פסח יפריש הנחתום מאותן המצות שכבר נתחייבו בחלה בלא ברכה.

ואם מזדמן שנשאר אצל בעל הבית האופה כשיעור אחר שכבר נתחלקו המצות, וכל המצות נצטרפו בסל אחד, צריך להפריש חלה בברכה.

כל הדינים המוזכרים למעלה בענין שצריך להיות ממין אחד ומסוג אחד ובל"ז אין הסל מצרפן, שייך גם בנחתום דאין מצטרפים יחד לשיעור חיוב (עי' להלן בדברים אלו מדיני מוקף).

(א) מבואר ברמ"א יו"ד (סוף סי' שכ"ג) דהא דקיי"ל חלת חוץ לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש, וצריך לשייר חתיכה מעט יותר משיעור חלה, כדי שיהא שיריה ניכרין אחר שמפריש כזית לחלה. זהו דוקא בעיסה שנלושה כשיעור ונתחייב בחלה אין צריך מן המוקף, אבל עיסה שנלושה בפני עצמה אין מפרישין חלה ממנה שלא מן המוקף. ומדת חסידות להפריש מן המוקף אפי' באותה עיסה (תשובת תשב"ץ סי' רצ"א) מובא בשו"ע התניא (סי' תנ"ז סעיף י"ב). ולפיכך אם יש בכל סל שיעור חיוב לעצמו ורוצה להפריש מסל אחד על סל השני, ודאי צריך להיות מוקף דהרי כל סל נתחייב לעצמה. ובדיעבד אם הפריש שלא מן המוקף, כל שהיה בדעתו לפטור גם המצות האחרות שנתחייבו לעצמן נפטר מחיובן.

אך היכא שלשו פחות מכשיעור ומצרפין יחד בכלי כדי לחייבו בחלה, בזה נתלקו האחרונים אי הוי כנילושו בתחלה ביחד, דעל ידי חלות החיוב דינו כעיסה אחת, דבחלת חוץ לארץ אוכל והולך ואח"כ מפריש. (שו"ז סי' תנ"ז סק"ה והחק יעקב שם סק"ו).

(א) ש"ך יו"ד (סי' שכ"ו סק"ג) וכ"כ הדרך החיים, ובשו"ת נפש חיה (סי' פ"ט). אבל הטו"ז (שם סק"א) והביאור הגר"א סי' שכ"ה (סק"ח) סוברין דבמקפיד שלא יתערבו זה בזה, צריך שיגעו זה בזה מדין מוקף.

(ב) מבואר כיו"ד (סי' שכ"ד סעי' ב') דאם לש כל מין בפני עצמו ויש בו כשיעור, ורוצה להפריש מזה על זה אין מפרישין חיטים על שום אחד מהם, אבל כוסמין על שיפון מפרישין מזה על זה.

ל תערובתן, יל [אות ז'] זא כשדעתו אין מקפיד ל בפשיטות יתן, ומטעם זלקן בבצק, נרי המחבר, וב העיסות, ז מכשיעור, ז למדין "ד. לתות ואינן עורר בצק.

ום שותפים זום ריהטא ייב בחלה.

ק לא מהני ענדן עיסה רפו להיות חלת לחם, ז, רק דלא י ערך ש"י בזה וסיים לב (הנדפס ין מקפידין נחת יצחק

רה מחלה, נות קטנות פטורה.

נליא בשני זומר שאם אפה כולו זחום כולו ז הרמב"ם שהנחתום ה"ג שפיר

ז בחבורה זרו לאחד ז"פ"ק החלה

ג] **וצריך** שיהי כל המצות שרוצה להפריש עליו סמוכין לפניו, וכל שהם בחדר אחד סגי(ג).

L זה בזה(טז).

פרק ד'

ד] **ידקדק** ושהיו מונחים בלא כלי כלל, אבל אם מונחים בכלים צריך לקרבם שיגעו זה לזה(יז).

ז **ברכת הפרשת חלה - וקריאת שם - והשיעור**
ויחלק לר' אותיות

ה] **ואם** הם סגורים כבר בקופסאות צריך לפתחן ולקרבן שיגעו זה בזה(טו).

א] **בשעה** שיפריש חלה יברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להפריש חלה(יז).

ו] **וטוב** להחמיר שיהיה כל המצות מונחים בתוך כלי אחד, וגם יגעו המצות

ב] **ואחר** שגמר להפריש [או כשהפריש כבר קודם ברכה], יקרא לה שם ויאמר הרי זה חלה(יח).

(יג) **דהבית** מצרפן, כן כתב הגר"א ביו"ד סי' שכ"ה הנ"ל, והעתיקו המשנה ברורה (סי' תנ"ז סק"ז).

(יד) **מדברי** הגר"א והמשנ"ב הנ"ל, וכ"ה בדרך החיים. (ובשו"ת עצי ברושים סי' נ"ח) העלה לחלק דכל שנתחייבו רק אחר אפייה ע"י צירוף סל, אם רוצה להפריש מסל על חברתה צריך שיהא מוקף בתוך כלי ונגיעה אף באינו מקפיד שלא יתערבו, וזה חידוש דין ומשמעות הפוסקים אינו כן).

(מו) **שם.**

(מז) **שו"ע** התניא סי' תנ"ז (סק"ב).

(יז) **לשון** המחב' ביו"ד (סי' שכ"ח סעי' א'). ולכאורה הרי צריך לברך קודם שיתחיל לפרוש חלה כדי שיהי עובר לעשייתו, ולשון בשעה שיפריש משמע דכבר עוסק בהפרשה. ואפשר ליישב דבשעה שיפריש היינו מקודם שגמר ההפרשה, דאם לא התחיל כבר במעשה הפרשה חשיבי עובר דעובר. (עי' לקט העומר פרק י' אות ט"ו) נשאר בצ"ע. ולפי מנהגינו לקרות שם אחר הפרשה (כדלהלן), לא חל עליה שם חלה עד אחר קריאת שם חלה, כמ"ש בשו"ע התניא (סי' תקכ"ז קונ"א ס"ק ב') דהיכא דבדעתו בשעת הפרשה לקרות לה שם אינה קדושה עד שיקרא לה שם, א"כ אפילו מפריש חתיכה ואוחזו בידיו קודם הברכה חשיב שפיר עובר לעשייתו.

והנה בנוסח הברכה איחא ביו"ד שם להפריש "תרומה", או להפריש "חלה", ובביאור הגר"א (שם סק"ב) כתב דבלשון המקרא נקראת העיסה עצמה חלה, ומה שמפרישין ממנה קרויה "תרומה". ובלשון חכמים במשנה נקראת מה שמפרישין חלה. ונכון יותר לומר בלשון הקרא עכ"ד. והטו"ז (יו"ד שם סק"א) הביא משם מהרש"ל לומר שניהם להפריש תרומה חלה, והטו"ז מפקפק על זה דהו' הפסק, והנקודות הכסף מיישבו יעו"ש, ואנו נוהגין כהיום לומר להפריש חלה. ואין לשנות בנוסח הברכה בין פסח לשאר ימות השנה, כ"כ הטו"ז שם והמג"א (תנ"ז ס"ק א'), ומעדני שמואל (סי' קט"ו אות יז). אבל הדרישה (יו"ד סי' שכ"ח ומביאו המג"א שם) כתב מנהג הנשים דמברכין בעת הפרשתן חלה "מעיסת" מצה, להפריש "תרומת חלה מן העיסה" וכו' עיי"ש הטעם. וצריך להעיר דהדרישה מיירי שמפרישין חלה מן המצה בעודה עיטה, אבל לפי מנהגינו דלעולם אין מפרישין חלה מן המצות אלא אחר האפייה לא שייך לסיים מן העיסה (עי' לקט העומר פרק י' אות י"ט), אפילו אותן שנוהגין לאומרו בכל השנה. [עיי' טו"ז (סי' שכ"ח סק"א) דמפקפק ע"ז דאין צורך לאמרו כלל, דלמה לי לפרט הדין בעת הברכה דדוקא מהעיסה מפרישין לאפוקי קמח. וכעין זה מצינו בהל' טבילת כלים (יו"ד סי' ק"כ שם), דהטו"ז מפקפק על נוסח הברכה דאין צורך לפרט על טבילת "כלי מתכות", ובש"ך (שם ס"ק ה) כ' המנהג לפרט בעת הברכה, ולכאורה לפי"ז גם בהפרשת חלה יש לפרט, אבל כל זה שייך דוקא במפריש בעודה עיטה].

(יח) **הגאון** רעק"א בהגהותיו ביו"ד ריש סי' שכ"ח בשם הראשונים, ובשו"ע לא נזכר כלל דקורא לה שם, וצ"ל דבגמר הפרשה חל שם חלה ע"י מחשבה. ולמנהגינו אפילו מפריש קודם שיברך שפיר חשיבי עובר

ג] צריך לדק מצה ממצה שנפלה

ד] שיעור הו או להפריש מצה חתי

ה] הפרשת חל' חשש מפ

הנה בכתי א בפעם

התנור נותני וכשמתמלאת שנייה. והרבה אחת לשני תו מצות נותנים מתחלקת לכ במז

זכבר מלחני דלחוני השנה בלא

לעשייתה וכנ"י

(ט) לפי מה י ומצד שו

(כ) רמ"א יו"ד לה

(כא) מהרש"ך

ולענין אפיית מצות סמכינן דמדה זו הוי שיעור מצומצם ללוש לפסח.

ועתה נרחיז אנן, נהי דבעינן צידוף סל לצרף → המצות לשיעור גדול, כדי שיוכל להפריש חלה עם "ברכה", מ"מ לתומרא יש לחוש לאידך גיסא דנתחייבה כל עיסה בשעת הלישה. והנה עיסה שנילושה יחד לאדם אחד אף שנחלק לחלקים הרבה, והפריש חלה ממקום אחד נפטר כל העיסה, אפילו לא כיוון בפירוש לפטור את כל העיסה, דבעיסה אחת אין צריך להיות מוקף וסמוכין לפנינו. [כן מוכח ביר"ד סי' שכ"ו ש"ך (סק"ד) וטו"ז (סק"ז), עיין היטיב שו"ת עצי ברושים (יו"ד סי' נ"ו) במסקנת דבריו שם].

ולפי זה נמצא דבעת שמפריש חלה על המצות המונחים בסל הראשון, נפטרה כל המצות שנילושו יחד באותה עיסה, אף שמונחים בסלים אחרים, וכשיקח מצה להפריש חלה מסל השני, יוכל להתרמות שיעלה בידו מצה של אותה עיסה שכבר הופרש ממנה חלה בראשונה, ונפטרה מחיוב חלה גם מצה זו, ונמצא שמפריש מן הפטור על החיוב.

ג צריך לדקדק שלא להפריש לחלה חתיכת מצה שהוא כפולה או נפוחה, או ממצה שנפלה על הארץ קודם צידוף סל(ט).

דן שיעור הפרשת חלה לדידן הוא בכזית אחד לבד(ט). ויש מדקדקין להפריש מצה שלימה לחלה(כא), והמנהג ליקח חתיכה מצה שיעור כזית. L

76 הפרשת חלה בבית האופה שלא יהי חשש מפריש מן הפטור על החיוב

הנה בבתי אפיה שאופין מצות מכמה עיסות בפעם אחת, וכשמוציאין המצות מן התנור נותנין אותה בתוך סל אחת, וכשמתמלאת הראשונה נותנים המצות בסל שנייה. והרבה פעמים מתחלקת מצות מעיסה אחת לשני תנורים, ומכל תנור שרודין ממנה מצות נותנים לסל אחר, ומתרמי דעיסה אחת מתחלקת לכמה סלים נפרדים, ומתערבים במצות של עיסות אחרות.

זכבר מלתינו אמורה בתחלת דברינו דלחומרא אנו מפרישין חלה בכל השנה בלא ברכה מעיסה כשיעור ג' פונט,

לעשייתה וכנ"ל. [ועיין שו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' קמ"ו) שכן נוהגין כל השנה להפריש קודם ברכה וא"כ קורא לה שם].

יט לפי מה שנתבאר דצידוף כלי מועיל רק במצות שהם מסוג אחד, וכל שמקפיד על תערובתו אין הכלי מצרף, ומצה כפולה אינה מסוג אחד של שאר המצות כיון דאסור לאכלו, וא"כ חתיכת הכפולה או נפיחה או שנפלה לארץ לא נתחייבה בחלה, ואם יפריש ממנה הוי כמפריש מן הפטור על החיוב.

כ רמ"א יו"ד (סי' שכ"ב סעי' ה'), ועיין בברכי יוסף שכתב משמי' דרבינו האר"י ז"ל דעל פי סוד גם עתה ידקדקו להפריש אחד ממ"ח, אבל לא ראיתי ולא שמעתי ששום חסיד בדורינו נהג כך עכ"ל.

כא מהרש"ל בתשובה (סי' נ"ח) ובראב"ן פסחים פ"ג, ובייטב פנים אזהרות לפסח, ובשו"ת נפש חיה (סי' פ"ט) האריך בטעמא דמילתא להפריש מצה שלימה דוקא. אבל הפר"ח סי' תנ"ז, וכ"ה בשוע"ה סי' תנ"ז (סעיף ו') ובשו"ת בית אפרים סי' מ"ד דסגי בפרוסת מצה.

והשיעור

זר קדשנו חלה(י"ז).

זריש כבר זם ויאמר

שנתחייבו בלי ונגיעה

זיהי עובר זריש היינו י"א את ט"ז שם חלה, עד שיקרא

זק"ב) כתב ים במשנה ש"ל לומר אנו נוהגין זג"א (תנ"ז) זדמברכין זדהררישה זאלא אחר זנה. [עיין זמהעיסה זרכה דאין בהפרשת

שם, וצ"ל זיכי עובר

וכבר העיר על חשש זה במקור חיים (סי' מ"ז ס"ק ז'), ורוצה להכריח דאפילו אם מחשב בדעתו בפירוש שלא יפטר המצות בכלי השני לא מהני, ונפטרה כולה כיון שבאו מעיסה אחת. וטעמא דמילתא דהרי תרומה קיי"ל דצריך דעת בפירוש בשעה שתורם שיהי' תרומה מזה על זה, ובלאו הכי אין תרומתו תרומה, ומשום הכי בעינן מוקף. משא"כ הפרשת חלה מעיסה אחת לא בעינן מן המוקף, על כרחך לא בעינן לתרום מזה על זה, רק כיון שקורא לה שם ממילא נפטר כל העיסה, ואפילו מחשב בשעת הפרשה שלא לפטור מה שמונח במקום אחר לאו כלום הוא. ולבסוף ביטל דעתו לדעת הט"ז סי' שכ"ד (ס"ק י"ג) והש"ך (ט"ז ס"ק כ"א), דמבואר בדבריהם דמהני מחשבה שלא לפטור כל העיסה, וסיים דמ"מ אין לעשות כן לכתחלה עכ"ד יעיי"ש. ובסידור דרך החיים הל' חלה פשיטא ליה דמועיל היפוך כוונה.

אולם בשו"ת עצי ברושים (יו"ד סי' נ"ז) מהגאון ר' שלמה הכהן דיין ווילנא, העיר על דברי המקור חיים דתלה דין היפוך כוונה בדין מוקף, והעלה בדבריו דהיפוך כוונה עדיפא, ואף אם אין צריך מן המוקף, מועיל היפוך כוונה שלא יפטר ההפרשה מסל להמונח בסלים אחרים. וכן האריך בשו"ת צמח צדק (יו"ד סי' רל"ה) לפלפל בדברי מקור חיים אלו דלא תליא דין זה אם צריך מוקף, ותרווייהו (עני צוטים והלמט לזק) הוכיחו ממשנה חלה (פ"ד מ"ו) לסתור דברי מקור חיים. ונקטו לדינא דכל שיש לו היפוך כוונה בעת הפרשה שלא לפטור אינו פוטר.

ולענ"ד יש להוסיף סניף להקל דבנידון דין שעיסה אחת מתחלקת לשתי תנורים, יש כמה פוסקים דס"ל דאף באדם אחד שדעתו לחלק הבצק לב' תנורים חשיבי דעתן לחלק, ופטורי מחלה בעת הלישה, ולא חלה חיוב החלה רק כשנצטרפו בתוך הכלי. [עיי' בנידון זה בסי' שכ"ו ש"ך (ס"ק ה'), ומה שהביא הפתחי תשובה (ס"ק ז') מהאחרונים, ובאריכות בשו"ת צמח צדק (יו"ד סי' רל"ה)]. עכ"פ יש מקום לסמוך דאם דעתו בפירוש שלא לפטור המצות מאותו עיסה המונחים בסל אחר, שפיר מועיל דעתו ונשאר בחיוב, ואין צריכים לחוש כשמפריש מהסל השני מדין מפריש מחיוב על הפטור.

ובאופן דנתחלקו המצות לב' סלים והפריש מאחד "סתמא" בלי היפוך כוונה, הביא בתשובת עצי ברושים שם פסק מרבנים ומורי צדק בוילנא להחמיר, דתו אינו יכול להפריש מהשני מחשש שמא יפרוש מן הפטור על החיוב עיי"ש. וכן ראיתי שדן בזה בשו"ת ויען יוסף (מ"ז סי' רפ"ט), והביא משו"ת חסד לאברהם (מהדו"ט סי' נ"ג) דמהני היפוך כוונה, והעלה בדבריו שנכון ליהדר להמפריש חלה שיאמר בכל פעם שאינו פוטר בהפרשה זו רק המצות שבתוכה זו. ולענין בחלת א"י צ"ע לסמוך ע"ז עכ"ד.

ודע דיש מדקדקין במצות מצוה שאופין ערב פסח לקיים מצות בערב תאכלו מצות, ומן התורה צריך להיות שמורה, לשין פחות משיעור ג' פונט, לערך שיעור 2/3 פונט, כדי שיהא בודאי פחות משיעור חלה לכל הדיעות.

בשנת תקצ"ו
 נחרט
 והשיגו ישראל
 היה מלפנים
 ומפורד בין הו
 מוכשר לקבל
 על ירושלים
 קרבנות בזמן
 להקריב קרבנו
 קיי"ל מקריבי
 פסח שדוחה
 יחיד כיון דקב
 אדמות הגאוני
 ומרן החת"ס
 וחכמתם לאו
 בראש לחדש
 רעק"א ז"ל,
 והגרעק"א ז"
 חתנו החת"ס
 בתשובה מאה
 הני תרי א
 שלאחריה הו
 דרכה, והרבה
 בנושא זה, וו
 בדבר ה' זו ה
 גליון בקצרה
 והסותר מה
 דעתן של גדו